

Załącznik do protokołu
nr XXV Sesji Rady
Gminy Lichnowy
z dnia 31.03.2009r.

**Uchwała Nr XXV/259/2009 r.
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 31 marca 2009 r.**

w sprawie przyjęcia Aktualizacji Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016.

Na podstawie art.18 ust. 1 oraz art. 7 ust.1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Lichnowy uchwala co następuje:

§1

Uchwala się aktualizację Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lichnowy.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Jan Michalski
Jan Michalski

Uzasadnienie

Prawo ochrony środowiska w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej państwa.

Celem opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony środowiska dla Gminy Lichnowy”. Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska.

Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE.

W związku z powyższym wnosi się o przyjęcie niniejszej uchwały.

WÓJT
Waldemar Lamkowski
Waldemar Lamkowski

8

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXV/259/2009
Rady Gminy Lichnowy
Z dnia 31.03.2009r.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

ZLECENIODAWCA:
Urząd Gminy Lichnowy

WYKONAWCA:
mgr Roman Szuta

ZATWIERDZIŁ:
dr inż. Zbigniew Pawelec

ECG ORBITAL

ul. Wierzbowa 36, 81-558 Gdynia

e - mail: orbital@orbital.com.pl;

<http://www.orbital.com.pl>

LICHNOWY, MARZEC 2009

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	5
1.1. Przedmiot opracowania	5
1.2. Cel i zakres opracowania	5
1.3. Podstawa prawna opracowania	5
1.4. Podstawa formalna opracowania	5
1.5. Raport z Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lichnowy.....	5
1.6. Źródła danych	6
2. Charakterystyka Gminy	6
2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane	6
2.2. Stan przestrzeni	8
2.3. Społeczność.....	9
3. Cele i zadania o charakterze systemowym.....	12
3.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym	12
3.1.1. System transportowy	13
3.1.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	14
3.1.3. Rolnictwo i rybactwo	16
3.1.4. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	17
3.1.5. Przemysł.....	19
3.1.6. Turystyka i rekreacja.....	21
3.1.7. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	23
3.1.8. Osadnictwo.....	24
3.1.9. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	25
3.2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska	26
3.3. Edukacja ekologiczna	26
3.3.1. Cel i kierunki działań do 2016 roku	26
3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	29
3.4. Współpraca w ramach wdrażania Programu.....	30
4. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody	34
4.1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa.....	34
4.1.1. Analiza stanu istniejącego	34
4.1.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	37
4.1.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	38
4.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	39
4.2.1. Analiza stanu istniejącego.....	39
4.2.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	39
4.2.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	40
4.3. Ochrona gleb	40
4.3.1. Analiza stanu istniejącego.....	40
4.3.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	41
4.3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	43
4.4. Ochrona zasobów kopalni i wód podziemnych.....	44
4.4.1. Analiza stanu istniejącego zasobu kopalni	44
4.4.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	44

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	44
5.1 Gospodarka wodno-ściekowa	44
5.1.1. Wody podziemne - jakość wód podziemnych, pobór wód podziemnych	44
5.1.2. Wody powierzchniowe – stan i jakość wód powierzchniowych	46
5.1.3. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę	48
5.1.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych.....	48
5.1.5. Cele i kierunki działań do 2016 roku.....	49
5.1.6. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	50
5.2. Gospodarowanie odpadami.....	51
5.3. Jakość powietrza atmosferycznego i zmiany klimatu	51
5.3.1. Analiza stanu istniejącego	51
5.3.1.1. Systemy zaopatrzenia w ciepło mieszkańców i przedsiębiorców	53
5.3.1.2. Emisja komunikacyjna	53
5.3.2. Cel i kierunki działań do 2016 roku	54
5.3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	54
5.4. Hałas	55
5.4.1. Analiza stanu istniejącego	55
5.4.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy	56
5.4.2. Cel i kierunki działań do 2016 roku	56
5.4.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	57
5.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	57
5.5.1. Analiza stanu istniejącego	57
5.5.2. Przyjęte cele i priorytety	58
5.5.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	58
5.6. Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe	58
5.6.1. Analiza stanu istniejącego	58
5.6.2. Przyjęte cele i priorytety	58
5.6.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	59
5.7. Odpowiedzialność za szkody w środowisku	59
5.7.1. Przyjęte cele i priorytety	60
6. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców materiałów, wody i energii	60
6.1. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią.....	60
6.1.1. Cel i kierunki działań do 2016 roku	64
6.1.2. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	64
6.2. Wykorzystanie energii odnawialnej	65
6.2.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru	65
6.2.1.1. Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej	66
6.2.1.2. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy	67
6.2.1.3. Analiza możliwości wykorzystania energii słonecznej	67
6.2.2. Przyjęte cele i priorytety	67
6.2.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	67
7. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu	68
7.1. Narzędzia i instrumenty programowo-planistyczne.....	68
7.2. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska	68
7.3. Narzędzia i instrumenty finansowe	68

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

7.4. Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne	69
7.5. Upowszechnianie informacji o środowisku	69
7.6. Działalność kontrolna gminy	69
8. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	70
8.1. Uczestnicy realizacji Programu	70
8.2. Monitoring i harmonogram wdrażania Programu	71
8.3. Główne działania w ramach zarządzania Programem	74
8.4. Harmonogram wdrażania programu	75
9. Źródła finansowania	75
10. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska	78

SPIS TABEL

- nr 1. Wykorzystanie terenów w obszarze administracyjnym Gminy Lichnowy (dane z 2003 roku ze spisu powszechnego).
- nr 2. Struktura gospodarstw w Gminie Lichnowy według powierzchni (dane z 2003 roku ze spisu powszechnego).
- nr 3. Podział gruntów na klasy bonitacyjne.
- nr 4. Przyrost naturalny, migracyjny na terenie Gminy Lichnowy w latach 2005-2008.
- nr 5. Ludność Gminy Lichnowy na dzień 31 grudnia 2008 r.
- nr 6. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Lichnowy.
- nr 7. Struktura wpisów do ewidencji działalności gospodarczej w Gminie Lichnowy (stan na 31 grudnia 2008 r.).
- nr 8. Zużycie wody podziemnej z sieci wodociągowej na terenie Gminy Lichnowy.
- nr 9. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia.
- nr 10. Wskaźniki monitorowania Programu
- nr 11. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.

SPIS RYSUNKÓW

- nr 1. Plan Gminy Lichnowy.
- nr 2. Obszar Natura 2000.
- nr 3. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie województwa pomorskiego.
- nr 4. Lokalizacja punktu kontrolnego na Wiśle.
- nr 5. Mapa wynikowa klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia.
- nr 6. Obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią wyznaczone przez dyrektora RZGW.
- nr 7. Obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią.

12

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

---

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy uchwalonego przez Radę Gminy Lichnowy Uchwałą Nr XXIX/239/05 z dnia 31.03.2005 r.

1.2. Cel i zakres opracowania

Zgodnie z art. 18. pkt 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska *Tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.*), z wykonania programów organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy. Zgodnie z art. 14 Ustawy o odpadach *(Tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.)*, Plany Gospodarki Odpadami które są integralną częścią Programów Ochrony Środowiska podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Prawo ochrony środowiska w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej państwa.

Celem opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony środowiska dla Gminy Lichnowy”. Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010", a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska.

Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez Ustawę Prawo ochrony środowiska *(Tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)* w art. 17 i 18, oraz Ustawę o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, *(Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz.1085 z późn. zm.)* w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (Ministerstwo Środowiska grudzień 2002).

1.4. Podstawa formalna opracowania

Formalną podstawą opracowania jest podpisana umowa pomiędzy Urzędem Gminy Lichnowy a ECG Orbital Sp. z o.o. w Gdyni.

1.5. Raport z Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lichnowy

Prawo ochrony środowiska wprowadza obowiązek opracowywania Raportów z wykonania programów. Organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy i radzie powiatu.

1.6. Źródła danych

- Urząd Gminy Lichnowy.
- Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim.
- Starostwo Powiatowe w Malborku.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku.

2. Charakterystyka Gminy

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

Gmina Lichnowy¹ położona jest w powiecie malborskim w północno-wschodniej części województwa pomorskiego. Teren gminy graniczy z gminami: Ostaszewo, Nowy Staw, Miłoradz, Malbork i Tczew. Gmina leży w bezpośredniej zlewni rzeki Wisły i dorzecza Nogat, w regionie Wielkich Żuław Wiślanych, w związku z czym jest to teren o korzystnych warunkach przyrodniczych, odpowiednich do produkcji rolnej. Fragment terenu gminy położony jest w tzw. Międzywalu Dolnej Wisły, gdzie znajduje się Środkowo-Żuławski Obszar Chronionego Krajobrazu, pełniący istotną rolę korytarza

ekologicznego rangi krajowej. Gmina Lichnowy ma dogodne położenie komunikacyjne względem aglomeracji gdańskiej oraz dużych ośrodków miejskich, takich jak Tczew, Malbork, Nowy Staw. Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Gdańsk – Warszawa.

Sieć komunikacyjną w granicach gminy tworzą drogi gminne oraz drogi powiatowe.

Na terenie gminy istnieje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Żuławy”, który mieści się w miejscowości Lichnowy. Ośrodek zapewnia mieszkańcom pełną opiekę medyczną. Na terenie ośrodka znajduje się gabinet stomatologiczny oraz punkt apteczny. Ośrodek wyposażony jest w podstawowy sprzęt medyczny, a także można skorzystać z lampy do naświetlania stosowanej przy zmianach skórnych, inhalatorów oraz laseru stosowanego w rehabilitacji. Budynek ośrodka zdrowia jest zmodernizowany i przystosowany również do przyjmowania pacjentów niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Przez obszar gminy przebiega znakowany „Nadwiślański” szlak turystyki pieszej biegnący wzdłuż wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły oraz projektowany jest jeden z wariantów przebiegu międzynarodowej ścieżki rowerowej. Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 8.870 ha, z czego prawie 90% powierzchni stanowią użytki rolne.

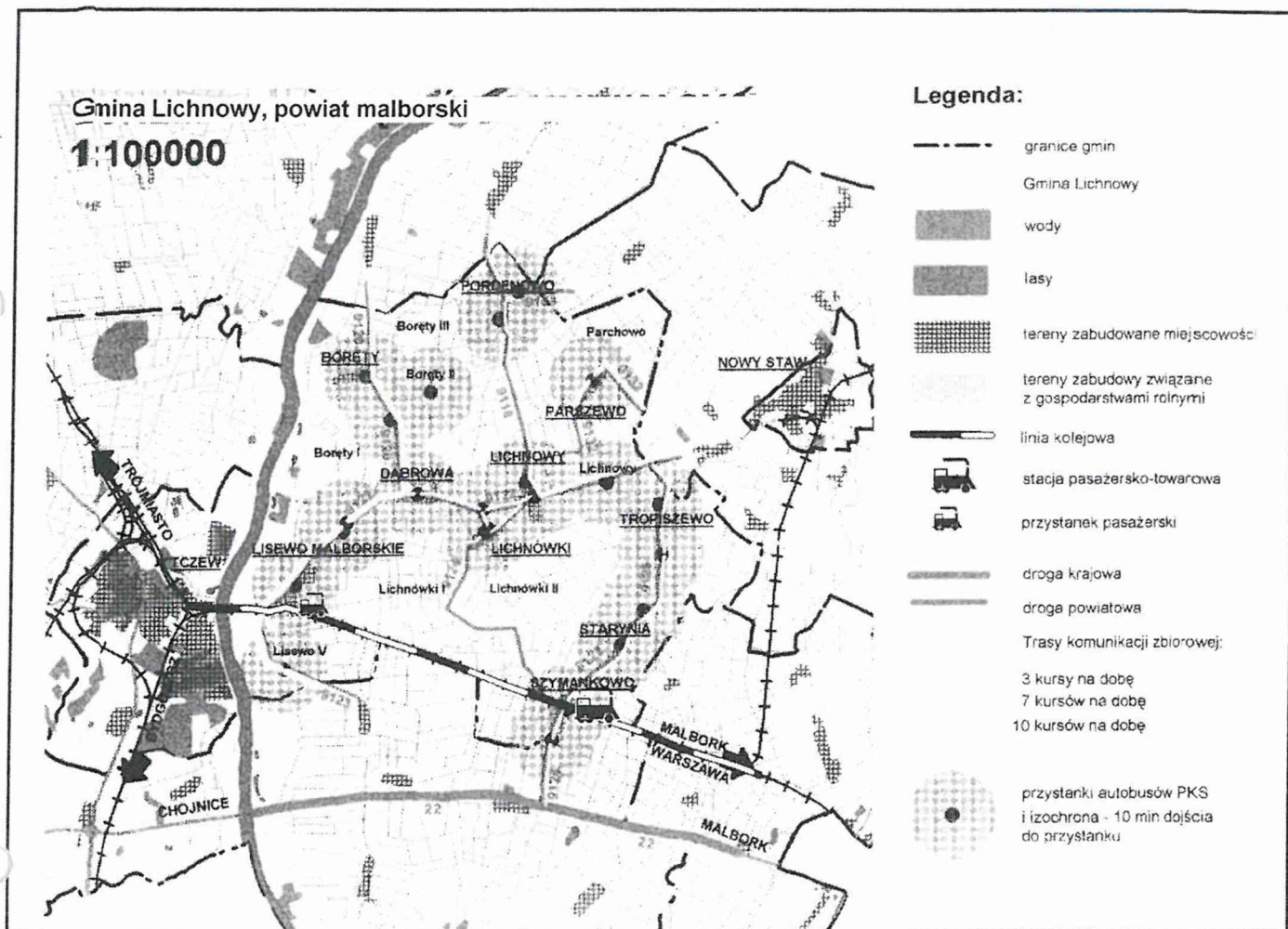

---

¹Źródło: <http://www.lichnowy.pl>

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Rysunek nr 1. Plan Gminy Lichnowy

Źródło: UG Lichnowy

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

2.2. Stan przestrzeni

Gmina Lichnowy jest gminą typowo rolniczą, w granicach której nie ma silnie rozwiniętego przemysłu. W skład gminy wchodzi 10 sołectw o łącznej powierzchni około 8.870 ha.

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa:

- Boręty,
- Dąbrowa,
- Lichnowy,
- Lichnówki,
- Lisewo Malborskie,
- Parszewo,
- Pordenowo,
- Starynia,
- Szymankowo,
- Tropiszewo.

Wykorzystanie terenów Gminy Lichnowy

Tabela nr 1. Wykorzystanie terenów w obszarze administracyjnym Gminy Lichnowy (dane z 2003 roku ze spisu powszechnego).

Nazwa sołectwa	Powierzchnia [ha]	Użytki rolne				Grunty po lasami		Grunty pod wodami			Tereny komunikacyjne		Tereny osiedlowe	
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Grunty zadrzewione	Wody stojące	Rowy	Wody płynące	Drogi	Koleje	Zabudowane	Niezabudowane
Boręty	1.132,02	830,71	0,45	29,68	128,37	14,00	10,27	-	26,69	34,03	35,24	-	23,58	-
Dąbrowa	935,64	686,96	0,62	8,85	57,55	-	73,44	-	10,25	38,56	33,12	5,04	18,73	2,52
Lichnowy	1.582,25	1.376,08	2,87	19,16	46,49	-	1,24	-	25,34	3,60	51,28	6,89	47,85	1,45
Lichnówki	1.255,75	1.061,08	1,24	16,16	59,19	-	7,11	-	33,34	8,45	32,71	10,35	24,35	1,77
Lisewo	1.121,16	697,16	3,47	18,22	195,89	1,89	27,36	-	8,39	55,35	37,03	26,58	47,75	2,07
Parszewo	588,71	478,47	1,72	-	48,90	-	0,12	-	15,48	-	19,74	1,86	21,81	0,61
Pordenowo	463,93	310,84	2,15	-	105,90	-	-	-	16,91	-	16,72	1,98	9,43	-
Starynia	255,83	205,67	1,49	20,52	1,00	-	-	-	7,41	2,27	11,04	-	6,43	-
Szymankowo	970,02	570,17	1,43	178,99	104,86	-	2,89	-	33,54	-	21,83	23,43	30,83	2,05
Tropiszewo	492,95	353,33	1,04	1,31	95,21	3,02	3,45	-	9,75	-	14,69	0,57	10,58	-
Razem Gmina	8.870,0	6.570,0	16,0	292,0	843,0	19,0	125,0	-	187,0	142,0	274,0	77,0	241,0	10,0

Źródło: UG Lichnowy

16

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Rolnictwo Gminy Lichnowy

Grunty orne stanowią 87% powierzchni Gminy, a większość gospodarstw rolnych mieści się w przedziale od 2 ha do 15 ha. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego to 32 ha.

Tabela nr 2. Struktura gospodarstw w Gminie Lichnowy według powierzchni (dane z 2003 roku ze spisu powszechnego).

Lp.	Przedział wielkości gospodarstw	Ilość gospodarstw
1.	poniżej 1 ha	50
2.	od 1 do 2ha	24
3.	od 2 ha - 5 ha	22
4.	od 5 ha do 10 ha	74
5.	od 10 ha -15 ha	105
6.	od 15 ha -50 ha	46
7.	powyżej 50 ha	24
8.	Ogółem	345

Źródło: UG Lichnowy

Tabela nr 3. Podział gruntów na klasy bonitacyjne.

Grunty orne							Użytki zielone					Wyszczególnienie	
I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	I	II	III	IV		V
293,7	2478	2548	863,1	245,6	63,8	25,9	48,9	10,5	749,1	120,8	120,3	134,3	Powierzchnia [ha]
4,5	37,7	38,8	13,1	3,7	1,0	0,4	0,8	0,9	66,0	10,6	10,6	11,8	[%]

Źródło: UG Lichnowy

Struktura zasiewów w 2008 r. kształtowała się następująco :

- pszenica 3.180 ha,
- rzepak 1.400 ha,
- ziemniaki 600 ha,
- buraki 480 ha,
- warzywa 280 ha,
- jęczmień 100 ha,
- ogórecznik 15 ha,
- żyto 5 ha.

(Źródło: Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego)

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

2.3. Społeczność

Ludność Gminy Lichnowy na dzień 31.12.2008 roku: 4793 mieszkańców. Gęstość zaludnienia około 53 osoby/1km². Udział procentowy ludności zamieszkałej w budownictwie wielorodzinnym: 9%, jednorodzinnej: 51%, zagrodowej: 40%.

Tabela nr 4. Przyrost naturalny, migracyjny na terenie Gminy Lichnowy w latach 2005-2008.

Wyszczególnienie	Rok			
	2005	2006	2007	2008
Ogółem	4898	4862	4816	4793
Urodzenia	74	64	72	62
Zgony	41	49	45	53
Napływ ludności	65	67	83	109
Odływ ludności	76	93	61	68

Źródło: UG Lichnowy

Obserwuje się zmianę tendencji migracyjnych: z ujemnego bilansu związanego z odpływem ludności do bilansu dodatniego czyli napływu ludności na teren gminy w latach 2007 i 2008. Zmiany te wiązane są z niższymi kosztami życia a zarazem bliskim sąsiedztwem Gminy z Malborkiem, Tczewem jak i z aglomeracją trójmiejską.

Prognozowany wzrost liczby ludności za Programem Gospodarki Odpadami Województwa Pomorskiego:

- w 2010 - + 0,5%,
- w 2015 - + 0,4%.

Tabela nr 5. Ludność Gminy Lichnowy na dzień 31 grudnia 2008 r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Mężczyźni	Kobiety	Mieszkańcy od 0-18 lat	Mieszkańcy od 19-65	Mieszkańcy powyżej 65 roku życia
1.	Lichnowy	785	387	398	208	499	78
2.	Tropiszewo	210	105	105	62	132	16
3.	Parszewo	309	153	156	96	191	22
4.	Pordenowo	99	49	50	18	68	13
5.	Dąbrowa	242	121	121	79	139	24
6.	Lichnowki	204	95	109	62	122	20
7.	Boręty	169	81	88	52	97	20
8.	Boręty Pierwsze	182	103	79	59	112	11
9.	Boręty Drugie	204	92	112	62	131	11
10.	Szymankowo	773	383	390	227	476	70
11.	Starynia	62	34	28	19	35	8
12.	Lichnowki Pierwsze	59	26	33	31	27	1
13.	Lichnowki Drugie	156	83	73	41	102	13
14.	Lisewo Malborskie	1339	666	673	396	825	118
Razem		4793	2378	2415	1412	2956	425

Źródło: UG Lichnowy

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Bezrobocie

Bezsporny wpływ na rozwój bezrobocia na terenie gminy Lichnowy miała likwidacja państwowych gospodarstw rolnych i związanych z nimi państwowych lub spółdzielczych placówek obsługi rolnictwa. Do jego wzrostu przyczyniły się także pogarszające ekonomiczne warunki gospodarowania w gospodarstwach wielkotowarowych, nastąpił spadek rentowności produkcji, zakłócona została płynność dochodów w szczególności z produkcji roślinnej, trudności ze zbytem zboża. Rolnictwo stwarza miejsca pracy dla około 17% mieszkańców Gminy w wieku produkcyjnym.

Najwyższy procent bezrobotnych występuje w sołectwach Tropiszewo, Lichnowki, Starynia i Borety, gdzie bezrobotni pochodzą w większości ze środowisk popegeerowskich.

Działania w celu stopniowej redukcji bezrobocia i łagodzenia skutków istniejącego bezrobocia:

1. Organizowanie przez Powiatowy Urząd Pracy w Malborku przy współpracy z Gminą szkoleń w celu podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowej zgodnie z aktualnymi potrzebami i rynkiem pracy i zgodnie z opracowanym i przyjętym corocznie programem.
2. Zmiana polityki podatkowej Gminy - polegającą na obniżaniu stawek podatkowych tylko dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy.
3. Stworzenie możliwości realizacji drobnej wytwórczości i usług na terenie Gminy.
4. Działalność socjalna:
  - pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych bezrobociem poprzez mobilizowanie podopiecznych w poszukiwaniu zatrudnienia i usamodzielnianiu się poprzez zawieranie kontraktów pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określających zasady oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniających przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia (dofinansowanie zakupu biletu do pracy, pomoc finansowa w formie zasiłków w ramach ustawy o pomocy społecznej);
  - podejmowanie działań dotyczących psychospołecznych skutków bezrobocia, środki finansowe pozostające w dyspozycji ośrodka w pierwszej kolejności wydawane będą na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców zapewniając im podstawowe wyposażenie do szkoły, dofinansowanie kosztów zakupu biletów do szkół, ciepły posiłek w szkole, możliwość uczestniczenia w zajęciach świetlic socjoterapeutycznych,
  - dążenie do wyrównywania szans edukacyjnych i wychowawczych poprzez udzielanie młodzieży kontynuującej naukę w szkołach ponadgimnazjalnych i studiującej pomocy materialnej na opłacenie czesnego czy zakup podręczników,
  - punkt informacyjny dla osób bezrobotnych pozwoli na: zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia poprzez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy (kontakt z doradcą zawodowym), pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, motywowanie do podjęcia nauki, rekrutację osób zainteresowanych podjęciem różnego rodzaju szkoleń i kursów umożliwiających zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji zawodowych, organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego),
  - monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia (kontrakt socjalny).
5. Stypendia i pomoc materialna dla młodzieży uczącej się i studiującej oraz dojeżdżającej do pracy.

19

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

---

6. Promocja gminy.
7. Aktywne formy łagodzenia skutków bezrobocia tj.:
  - prace interwencyjne (corocznie),
  - roboty publiczne (corocznie),
  - staże zawodowe (corocznie),
  - udział w programach dla bezrobotnych realizowanych przez PUP.

3. Cele i zadania o charakterze systemowym

3.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan środowiska naturalnego gminy Lichnowy i całego powiatu malborskiego jest jego rozwój społeczny i gospodarczy. Analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian w ich rozwoju z punktu widzenia negatywnej presji na środowisko pozwoli na przewidzenie działań minimalizujących to oddziaływanie. Poniżej przedstawiono perspektywiczny rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki w relacji do środowiska.

Wzięto pod uwagę następujące dziedziny rozwoju:

- System transportowy,
- Rolnictwo,
- Przemysł,
- Turystyka i rekreacja,
- Osadnictwo.

Dla każdego kierunku rozwojowego przedstawiono stan wyjściowy jak również tendencje zmian. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju sformułowano średnioterminowy cel zintegrowany z ochroną środowiska, strategię realizacji celu, w tym działania minimalizujące zagrożenia wynikające z danego kierunku rozwojowego.

Opracowując poniższy rozdział wykorzystano propozycje zawarte w strategii rozwoju przy uwzględnieniu zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011-2014.

Cele perspektywiczne są zgodne z tymi określonymi w POŚ WP i mają charakter stałych dążeń i perspektywę osiągnięcia przed rokiem 2016 i są to:

- Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

Cele strategiczne Gminy określono w Strategii Rozwoju Gminy i są to:

- Przeciwdziałanie bezrobociu,
- Poprawa wyposażenia Gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną,
- Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Gminy.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Na tej podstawie określono cele szczegółowe:

- Gmina o dobrym poziomie rozwoju przedsiębiorczości,
- Gmina o dobrych warunkach życia mieszkańców,
- Gmina przygotowana do lokalizacji nowych inwestycji,
- Gmina o dużej atrakcyjności inwestycyjnej,
- Gmina o dobrze wykształconym społeczeństwie,
- Gmina o nowoczesnym i efektywnym rolnictwie,
- Gmina przygotowana do wyzwań cywilizacji informatycznej i globalizacji gospodarki,
- Gmina przygotowana do wyzwań stawianych przez integrację europejską,
- Gmina zamieszkiwana przez aktywne społeczeństwo obywatelskie,
- Gmina o dobrym stanie środowiska,
- Gmina będąca atrakcyjnym miejscem wypoczynku weekendowego i rekreacji,
- Gmina o rozwiniętych kontaktach i współpracy międzynarodowej.

Celami priorytetowymi w województwie pomorskim mającymi swoje przełożenie na terenie Gminy Lichnowy są:

- objęcie do końca 2009 r. wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania i systemem selektywnego zbierania odpadów oraz skuteczne rozwiązanie problemu odpadów niebezpiecznych,
- zapewnienie właściwego miejsca problematyce ekologicznej oraz prawidłowe formułowanie celów ekologicznych we wszystkich dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego powstających w regionie oraz sporządzania w postępowaniu z udziałem społeczeństwa rzetelnej oceny skutków ekologicznych ich realizacji.

3.1.1. System transportowy

Przez obszar Gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Tczew-Warszawa. W gminie znajdują się dwa przystanki osobowe w Szymankowie i Lisewie Malborskim. Obecnie trwają prace modernizacyjne linii kolejowej polegające na przebudowie i zmianie zagospodarowania stacji kolejowej w Szymankowie. Celem jest przystosowania linii kolejowych do prędkości kursujących pociągów do 160 km/godzinę oraz prace nad opracowaniem przyszłych modernizacji do jeszcze wyższych standardów.

Według złożonego Wniosku do opracowanego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lichnowy przez PKP Dyрекcję Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku przez obszar gminy będzie przebiegać jeden z wariantów projektowanej Centralnej Magistrali Kolejowej, co wiąże się z:

- koniecznością utrzymywania rezerwy terenowej dla potrzeb tej inwestycji, zgodnie ze sporządzoną koncepcją przez Biuro Projektów Kolejowych w Gdańsku,
- zakazem lokalizacji dużych obiektów na trasie projektowanego przebiegu, przy dopuszczeniu lokalizacji małych obiektów.

21

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

W pobliżu terenu Gminy biegnie europejski korytarz komunikacyjny Północ-Południe (w pobliżu autostrady A-1).

Sieć komunikacyjną w granicach Gminy tworzą drogi gminne oraz drogi powiatowe:

- z Nowego Stawu przez Lichnowy – Dąbrowę – Lisewo Malborskie do mostu na Wiśle (Nr 340G),
- od Gnojewa przez Szymankowo – Lichnowki Drugie – Lichnowki (Nr 2917G),
- Dąbrowa przez Boręty do granicy powiatu (Ostaszewo) (Nr 2339 G),
- Lichnowy przez Parszewo do drogi powiatowej Nr 2340G (Nr 2925G),
- we wsi Boręty (Nr 2915G),
- Szymankowo – Starynia - Tropiszewo (Nr 2918G).

Na terenie gminy nie ma dróg wojewódzkich, ani krajowych, jedynie południowa granica gminy na odcinku około 2 km przylega do drogi krajowej nr 22 (Gorzów – Kaliningrad).

Na obszarze gminy funkcjonują prywatne firmy zajmujące się przewozem osób.

3.1.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Poprawa dostępności komunikacyjnej z sąsiednimi gminami oraz tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się ludzi i towarów przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu na środowisko naturalne.

Transport drogowy

Według przewidywań do roku 2020 transport drogowy będzie podstawowym rodzajem transportu.

Wiązać się z tym będzie wzrost liczby użytkowanych samochodów i natężenia ruchu, stąd istotne dla rozwoju ruchu drogowego w kontekście gminy Lichnowy jest:

- poprawa standardów technicznych sieci drogowej,
- współpraca na szczeblu gminnym i powiatowym w celu zapewnienia ciągłości i odpowiedniej jakości dróg,
- poprawa warunków ruchu drogowego w celu zapewnienia większej płynności i przepustowości sieci drogowej,
- przestrzeganie zasad kwalifikacji pojazdów do ruchu drogowego.

W ramach planowanych działań w infrastrukturze drogowej gminy Lichnowy przewiduje się remonty dróg powiatowych.

W celu przyspieszenia działań powiatu planuje się partycypacje w kosztach ww. remontów oraz wspólne występowanie o środki unijne na remont dróg powiatowych w gminie. Kolejnym krokiem dla poprawy stanu dróg było przejęcie od powiatu dróg powiatowych nr 125 (2918G) z Szymankowa do Tropiszewa i drogi powiatowej nr 121 (2915G) w Borętach wsi z zamiarem późniejszego aplikowania o środki unijne na ich remont.

W zakresie remontów dróg gminnych przyjmuje się założenie utrzymania dobrego stanu nawierzchni utwardzonych oraz modernizację części dróg gruntowych.

Głównym celem dobrej komunikacji jest poprawa stanu najważniejszych ciągów drogowych, stąd modernizacji poddane zostaną jedynie drogi gruntowe o istotnym znaczeniu gospodarczym i społecznym.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

W sferze komunikacji publicznej rysuje się wyraźny trend rozwoju sektora prywatnego. Uruchomienie kursów linii Lisebus wpłynęło na znaczną poprawę komunikacji, należy to uznać za właściwy symptom do dalszego rozwoju.

Transport kolejowy

Proekologiczne kształtowanie lokalnego systemu transportowego powinno odbywać się z uwzględnieniem transportu kolejowego. W gminie znajdują się stacje kolejowe pociągów osobowych w Lisewie i Szymankowie. Należy rozważyć możliwości zwiększenia wykorzystania istniejących linii kolejowych oraz zwiększenia ich rentowności. Tereny przyległe do terenów kolejowych mogą być wykorzystane dla nowych przedsięwzięć transportochłonnych, obsługiwanych przez kolej.

W związku z przebiegiem Centralnej Magistrali Kolejowej realizowana jest rozbudowa układu kolejowego, jednakże magistrala będzie miała charakter tranzytowy przez obszar Gminy.

W perspektywie do 2016 roku nie przewiduje się budowy nowych stacji kolejowych (w tym stacji osobowych).

Pieszne szlaki turystyczne, transport rowerowy

Przez obszar Gminy przebiega znakowany „Nadwiślański” szlak turystyki pieszej (KOD: PM-1557-n SZTUM – MIKOSZEWO)² biegnący wzdłuż wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły oraz projektowany jest jeden z wariantów przebiegu międzynarodowej ścieżki rowerowej. W okresie przede wszystkim letnim ww. szlaki będą stanowić alternatywną formę przemieszczania się turystów i wypoczywających na terenie gminy Lichnowy i powiatu.

Obecnie Gmina stara się o uzyskanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na budowę ścieżki rowerowej wraz z traktem pieszym szlakiem dawnej linii kolei wąskotorowej w miejscowościach Lichnowy i Lichnowki.

Główne zagrożenia środowiska:

- emisja spalin,
- emisja hałasu,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- degradacja terenów cennych przyrodniczo.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia:

- Poprawa standardów technicznych sieci drogowej a tym samym zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej.
- Przestrzeganie zasad kwalifikacji pojazdów do ruchu drogowego.
- Zabezpieczenie mieszkańców przed nadmierną emisją hałasu do środowiska.
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
- Zwiększenie bezpieczeństwa rowerzystów,
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu.
- Ograniczenie emisji spalin do powietrza.

---

² Całkowita długość szlaku 76 km. W chwili obecnej szlakiem opiekuje się Międzyoddziałowa Komisja Turystyki Pieszej PTTK w Elblągu z siedzibą w Kwidzynie.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

3.1.3. Rolnictwo i rybactwo

Gmina Lichnowy jest gminą typowo rolniczą, w granicach której nie ma rozwiniętego przemysłu. W skład gminy wchodzi 10 sołectw o łącznej powierzchni 8870 ha.

Tabela nr 6. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Lichnowy.

Grupy użytkowników gruntów	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
Ogółem powierzchnia administracyjna Gminy	8870	7721	6 570	16	292	843	144	1005

Źródło: UG Lichnowy

Grunty orne stanowią 87% powierzchni gminy, a większość gospodarstw rolnych mieści się w przedziale od 2 ha do 15 ha (szczegóły w Tabeli nr 2.). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego to 32 ha. Pozytywnym czynnikiem występującym w ostatnich latach na terenie Gminy jest naturalna tendencja do powiększania powierzchni gospodarstw. Czynnikiem ten został osiągnięty dzięki procesowi prywatyzacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, w wyniku których powstały następujące przedsiębiorstwa:

- PRU sp. z o.o. Lichnowy,
- GR „Parchowo” s.c. J. Pacek, K. Kaleta Parszewo,
- Angus S.A. Borety II,
- GR „Weneda” sp. z o.o. Borety I,
- Bracia Laird Lisewo Malborskie,
- GR „Piatka” s.c. M. Płaza, J. Kaczorowski Lisewo Malborskie,
- POLHOZ sp. z o.o. Szymankowo.

Istnieje również duży zakład rolny z wieloletnią tradycją – RSP „Zwycięstwo” Lichnowy.

Gospodarstwa prowadzące działalność na terenie Gminy uprawiają grunty, w których przeważają klasy bonitacyjne od I do III. Średni wskaźnik bonitacji dla terenu gminy wynosi 1,38 (szczegóły w Tabeli nr 3.).

Liczba płyt obornikowych w Gminie Lichnowy: 18 szt. (stan na grudzień 2008 r.), w tym:

- Dąbrowo 1 szt.,
- Lisewo 1 szt.
- Parszewo 1 szt.,
- Szymankowo 3 szt.,
- Pordenowo 3 szt.,
- Borety 4 szt.,
- Lichnowy 5 szt.

Stopień wykorzystania budynków gospodarczych w indywidualnych gospodarstwach rolnych jest mały, a przyczyn należy doszukiwać się w opłacalności i pracochłonności produkcji zwierzęcej. Najczęściej budynki te są stare, budowane przed II wojną światową lub tuż po jej zakończeniu, a dostosowanie ich do obowiązujących standardów wymaga poniesienia dużych nakładów finansowych.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Na terenie gminy Lichnowy na przestrzeni ostatnich lat nieznacznie spada obszar zasiewów zbożem ozimym, jak i jarym. Radykalnie zmniejsza się powierzchnia zasiewów buraków z uwagi na wprowadzone kontraktacje na produkcję a tym samym limity skupu buraków przez cukrownie. Uprawa kukurydzy, roślin strączkowych oraz ziemniaka od kilku lat znajduje się na średnim poziomie, natomiast spada uprawa warzyw.

Sytuacja w tym dziale produkcji rolniczej jest bardzo niekorzystna. Została ona spowodowana pogorszeniem relacji ceny żywca (zwłaszcza wołowego) i mleka do całego zestawu pasz i pozostałych środków produkcji, dlatego też produkcja zwierzęca na terenie Gminy ma drugorzędne znaczenie w stosunku do produkcji roślinnej.

Pogłowie bydła w 2007 r. wyniosło 1580 sztuk, w tym 790 sztuk krów, natomiast w roku 2005 wynosiło odpowiednio 1640 bydła, w tym 790 krów. Na stan 2008 roku pogłowie krów wynosiło około 700 sztuk. Na terenie gminy zarejestrowano 24 sztuk koni (Źródło: Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego).

3.1.4. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Dostosowanie struktur obszarów wiejskich i rolnictwa do warunków panujących w Unii Europejskiej z zachowaniem regionalnego charakteru produkcji rolniczej.

Koncepcja rozwoju rolnictwa zakłada:

- intensyfikację produkcji rolnej i utrzymania tendencji funkcjonowania dużych gospodarstw produkcyjnych i nowoczesnych gospodarstw specjalistycznych,
- rozwój przetwórstwa rolnego,
- tworzenie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych,
- zmniejszenie liczby gospodarstw małych, utrzymujących się jedynie z rolnictwa.

W ten sposób obok dużych, towarowych, wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych i rozwoju zaplecza przetwórstwa rolno-spożywczego, reprezentowane będą również gospodarstwa średniej wielkości utrzymujące się z produkcji rolnej i prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, natomiast mniejsze gospodarstwa będą przekwalifikowywać się w kierunku gospodarstw agroturystycznych lub zaniechają działalności rolniczej.

Z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą działania prowadzące do minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich, jak również działania edukacyjne rolników z zakresu stosowania zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Selektywne powiększanie gospodarstw

Zmiany związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej powodują konieczność powiększania areału gospodarstw rolnych przy jednoczesnej optymalizacji stosowania nawozów sztucznych i pestycydów. Obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowania środków ochrony (przestrzeganie okresu karencji i prewencji) przyczynią się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Nowoczesne oraz tradycyjne metody gospodarowania

Na terenie Gminy funkcjonuje kilkadziesiąt gospodarstw nowoczesnych, zmechanizowanych, o wyspecjalizowanym kierunku produkcji (produkcja roślinna).

Współpraca między rolnikami winna zmierzać do tworzenia grup producenckich w celu regulacji rynku rolnego, tworzenia wspólnych programów pomocowych.

Zachowanie wartości przyrodniczych obszaru uzależnione jest od tradycyjnych metod gospodarowania, opartego o gospodarstwa małe, prowadzone indywidualnie, bądź współpracujące między sobą.

Równocześnie promowany będzie rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Taki system związany jest ze stosowaniem małych ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, bądź w przypadku rolnictwa ekologicznego - stosowaniem tylko i wyłącznie naturalnych nawozów i biologicznych środków ochrony. Aby gospodarstwa małe mogły wytrzymać konkurencję silnych ekonomicznie gospodarstw dużych, muszą być prowadzone w sposób nowoczesny, przy uwzględnieniu dobrej współpracy między nimi.

W strukturze współpracy, właściciele tych gospodarstw muszą określić system wspólnego używania maszyn, urządzeń oraz organizacji rynku zbytu.

Rozwój rolnictwa ekologicznego

W najbliższych latach, z jednej strony zmniejszy się ilość małych tradycyjnych, rodzinnych gospodarstw rolnych, z drugiej strony wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa spowoduje, że coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne dające szansę małym gospodarstwom rolnym.

Atutem dla rozwoju rolnictwa ekologicznego jest niewielkie skażenie środowiska naturalnego, szczególnie gleb i dobre warunki do stosowania naturalnych metod produkcji. Rolnictwo ekologiczne, zwłaszcza połączone z turystyką stanie się szansą dla rolników na poprawę swojej sytuacji materialnej.

Ważną stanie się wzajemna współpraca rolników między sobą i konsumentami w produkcji i dystrybucji produktów rolnych. Rolnicy zajmujący się rolnictwem ekologicznym powinni tworzyć grupy producenckie, produkujące żywność o jednakowych parametrach. Aby wspomóc rozwój tej nowej formy rolnictwa, musi być zorganizowana sieć dystrybucji zdrowej żywności. Zharmonizowanie rolnictwa ekologicznego z przyjaznym dla środowiska przetwórstwem będzie ważnym czynnikiem podnoszenia efektywności samego rolnictwa, poprzez pełniejsze wykorzystanie walorów ziemi, tworzenie miejsc pracy i aktywizację zawodową osób zamieszkałych na terenach wiejskich.

Lokalna baza surowców stanie się jednocześnie podstawą dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego.

Rozwój infrastruktury technicznej

Dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i poprawy życia mieszkańców obszarów wiejskich jest i będzie rozwój infrastruktury technicznej, głównie budowa sieci kanalizacyjnej, sieci wodociągowej, realizacja kierunków prawidłowej gospodarki odpadami.

Największe potrzeby dotyczą gospodarki ściekowej. Dla zrealizowania niezbędnych inwestycji konieczne będzie wsparcie z funduszy unijnych i budżetowych.

Ważną potrzebą jest systematyczna modernizacja i odbudowa systemów melioracji podstawowej oraz zagospodarowania ścieków i odcieków z gospodarstw rolnych.

ECG Orbital Sp. z o.o.

ISO 9001:2000

**USŁUGI DORADCZE Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA
WYKONYWANIE POMIARÓW HAŁASU W ŚRODOWISKU**

26

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Rozwój infrastruktury spowoduje nie tylko podniesienie poziomu życia mieszkańców Gminy, ale również uczyni teren atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów i zwiększy możliwość wykorzystania obszarów wiejskich dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki.

Produkcja roślin energetycznych, roślin zielarskich

W perspektywie czasu szansę dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw stwarza produkcja specjalnych roślin na cele energetyczne. Dają one możliwość pozyskania biopaliw, wykorzystania mniej urodzajnych gleb oraz szerokiego wykorzystania produktów na cele przemysłowe.

Niskie nakłady na produkcję oraz możliwość zbytu skłoniła rolników do uprawy roślin zielarskich - ogórecznika lekarskiego (*Borago officinalis L.*). Roślina ta została wprowadzona do uprawy w 2007 r. a jej areal wyniósł około 15 ha.

Główne zagrożenia środowiska

- zaniedbania w systemie melioracji oraz kanalizacji,
- zanieczyszczenia obszarowe,
- niewłaściwe użytkowanie gruntów podatnych na erozję wodną i wietrzną,
- chemizacja i intensyfikacja rolnictwa.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Działania na rzecz edukacji rolników w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”.
- Rozwój rolnictwa ekologicznego.
- Modernizacja, konserwacja i odbudowa systemów melioracyjnych.
- Utrzymywanie dobrej struktury jakościowej i wartości przyrodniczej użytków rolnych.
- Kontrola gospodarstw pod względem wyposażenia gospodarstwach rolnych w płyty obornikowe i szczelne zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę jak i w instalacje do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych.

3.1.5. Przemysł

Stan wyjściowy

Gmina Lichnowy zaliczana jest do gmin, w których dominuje rolnictwo. Brak dużych zakładów przemysłowych. W ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy Lichnowy zarejestrowanych jest 178 podmiotów (stan na 31 grudnia 2008 r.).

Tabela nr 7. Struktura wpisów do ewidencji działalności gospodarczej w Gminie Lichnowy (stan na 31 grudnia 2008 r.).

Wyszczególnienie działalności według sekcji	Ilość podmiotów zarejestrowanych
05 Rybactwo	1
15 Przetwórstwo przemysłowe	11
18 Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	0
26 Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	1
31 Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowanej	3
85 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	4
52 Handel detaliczny, z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli, naprawa artykułów użytku osobistego i domowego	46
72 Informatyka	1
70 Obsługa nieruchomości na własny rachunek	2

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

51 Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, motocyklami	2
67 Działalność pomocnicza związana z pośrednictwem finansowym i ubezpieczeniami	4
45 Budownictwo	32
93 Działalność usługowa pozostała	37
50 Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych	6
36 Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana	9
60 Transport lądowy; transport rurociągowy	17
65 Pośrednictwo finansowe	1
80 Edukacja	2
74 Działalność gospodarcza pozostała	2
28 Produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	12
35 Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	12
92 Działalność związana z kulturą, rekreacją i sportem	3

Źródło: UG Lichnowy

Ważniejsze podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie gminy Lichnowy:

- Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe Lichnowy Sp. z o.o. – Lichnowy,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Zwycięstwo” – Lichnowy,
- Piekarnia Chlebpól, Miesiak i Kobyliński – Lichnowy,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Halina Zofia Kargol – Lichnowy,
- Bracia LAIRD Sp. z o.o. – Lisewo,
- Gospodarstwo Rolne „Piątka” M. Płaza i J. Kaczorowski – Lisewo,
- Gospodarstwo Rolne WENEDA Sp. z o.o. Boręty I,
- Gospodarstwo Rolne Parchowo J. Pacek i K. Kaleta – Parszewo,
- Polska Hodowla i Obrót Zwierzętami Sp. z o.o. – Szymankowo,
- BS O/Malbork – Szymankowo,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „NORT” – Szymankowo,
- Zakład Produkcyjno-Usługowy Wolski i syn – Lisewo,
- Bałtyckie Konsorcjum Inwestycyjne Sp. z o.o. – Lisewo,
- P.P.H. „Ewa” s.c. A.R. Janowczyk – Starynia,
- Stacja Doświadczalna Oceny Odmian – Lisewo,
- Zakład Produkcji i Usług Technicznych METO – Lisewo.

Znaczny odsetek firm zarejestrowanych w EGD (Ewidencja Działalności Gospodarczej) to firmy jednoosobowe. Niektórzy rejestrujący działalność dokonują zamiany umów o prace świadcząc usługi temu samemu pracodawcy na podstawie umowy o dzieło lub zlecenia.

Kierunki działań wspomagające rozwój sektora gospodarczego:

- stworzenie możliwości realizacji drobnej wytwórczości i usług na terenie Gminy,
- stworzenie możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy w planach zagospodarowania przestrzennego w wybranych miejscowościach,
- prowadzenie polityki podatkowej gminy wspierającej rozwój przedsiębiorczości szczególnie dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy.

Restrukturyzacja istniejących zakładów

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Zaostrzenie wymogów ekologicznych i wzrost konkurencyjności rynku stawia zakłady przed koniecznością restrukturyzacji/modernizacji. Z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą wszystkie działania zmierzające do zminimalizowania wpływu przedsiębiorstwa na środowisko.

Dalszy rozwój przemysłu rolno-spożywczego

W miarę rozwoju wyspecjalizowanego rolnictwa, jak również rolnictwa ekologicznego istotny będzie rozwój przemysłu związanego z rolnictwem: przetwórstwo owoców i warzyw, przetwórstwo mięsa, mleka, zbóż. Rynkiem zbytu dla tej branży przemysłu będą miasta powiatu malborskiego, tczewskiego a przede wszystkim aglomeracja trójmiejska.

Aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska

Zakłady niezależnie od charakteru swojej działalności w coraz większym stopniu ponosić będą odpowiedzialność za ochronę środowiska. Zadania z tym związane nie będą ograniczać się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska ale będą zmierzać do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku.

Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie będzie możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligatoryjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie dostosowanie się określonych przepisami prawa zakładów, w tym gospodarstw rolnych do tzw. zintegrowanych pozwoleń, obejmujących wszystkie elementy środowiska (zgodnie z Dyrektywą IPPC).

3.1.6. Turystyka i rekreacja

W południowej części Żuław Wiślanych położonej w rozwidleniu Wisły i Nogatu znajduje się obszar o bardzo specyficznym charakterze pod względem wartości regionalnych i kulturalnych, w granicach którego znajduje się również gmina Lichnowy.

Gmina Lichnowy zalicza się jednakże do obszarów posiadających bardzo małe predyspozycje do rozwoju funkcji turystycznej, a szanse rozwoju tego rodzaju działalności są tym mniejsze, iż w niedużej odległości położone są obszary cechujące się większą atrakcyjnością turystyczną. W tym przypadku gmina może stanowić „bazę wypadową” z uwagi na dogodne położenie komunikacyjne względem aglomeracji trójmiejskiej oraz innych ośrodków miejskich takich jak Tczew i Malbork.

Szansą rozwoju w zakresie turystyki jest istniejący „Nadwiślański” szlak turystyki pieszej jak i realizacja międzynarodowej ścieżki rowerowej, przebieg której przez teren Gminy określa jeden z wariantów.

Spowoduje to rozwój szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej: tanie noclegi, gospodarstwa agroturystyczne, campingi, rozwój małej gastronomii.

W chwili obecnej realizowana jest ścieżka rowerowa Lichnowy-Lichnowki.

Gmina Lichnowy ma 800-letnią pisaną tradycję, zachowało się tu szereg cennych i wartych obejrzenia zabytków.

29

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Najcenniejszymi zabytkami są:

- kościół pw. św. Urszuli w Lichnowach, o istnieniu którego pierwsza wzmianka pochodzi z 1350 roku, budowla wykonana w stylu gotyckim, jest jednym z najstarszych i najlepiej zachowanych takich zabytków na Pomorzu Gdańskim,
- kościół pw. św. Mikołaja w Lisewie Malborskim z 1316 roku,
- most na Wiśle z neogotyckimi wieżyczkami łączący Lisewo Malborskie z Tczewem,
- ruiny murowanego średniowiecznego kościoła katolickiego z początku XIV wieku oraz dawny cmentarz mennonicki w Borętach.

Gmina opracowała *Program Opieki nad Zabytkami Gminy Lichnowy na lata 2009-2012*, w którym to zinventaryzowano:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego, w tym:
  - zabytki nieruchome,
  - zabytki archeologiczne,
  - zabytki ruchome,
- obiekty w ewidencji gminnej,
- obiekty o dużej wartości historycznej i architektonicznej – potencjał gminy,
- obiekty i zespoły proponowane do wpisu do rejestru zabytków.

Ww. Program został przyjęty Uchwałą Rada Gminy Lichnowy Nr XXIII/228/08 z dnia 30.12.2008 r.

Rozwój infrastruktury towarzyszącej turystyce

Aby rozwój turystyki w jak najmniejszy sposób oddziaływał na środowisko naturalne regionu należy przystosować istniejące obiekty do intensywnego wykorzystania okresowego. W tym celu konieczna będzie rozbudowa infrastruktury technicznej (kanalizacji, zagospodarowanie odpadów stałych). Powstawać będą również nowe obiekty związane z infrastrukturą turystyczną. Ważne będzie dostosowanie przyszłego budownictwa do wymagań architektonicznych wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy i warunków krajobrazowych.

Istotnym zagadnieniem jest modernizacja dróg dojazdowych. Lepszy stan dróg przyczyni się do dalszego inwestowania w rozwój działalności agroturystycznej.

3.1.7. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Rozwój turystyki na terenie gminy poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu.

Warunkiem niezbędnym dla rozwoju tych funkcji będzie poprawa jakościowej oferty turystycznej polegająca na:

- propagowaniu turystyki szlaków wędrówek pieszych oraz w perspektywie czasu turystyki rowerowej poprzez publikacje, wydawnictwa popularyzatorskie, udostępnienie informacji o zabytkach na stronie internetowej gminy,
- zwiększeniu dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę dróg, opracowanie i wdrożenie programu rewitalizacji zabytkowych zespołów ruralistycznych³ (z wykorzystaniem środków unijnych),
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem zapisów dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego,
- stworzenie bazy noclegowej i rozwoju agroturystyki,
- rozbudowaniu i modernizacji systemu odprowadzania ścieków,
- uporządkowaniu gospodarki odpadami.

Zgodnie z Załącznikiem Nr 12 do Uchwały Rady Gminy Lichnowy Nr XXIII/243/08 z dnia 30.12.2008 r. w programie inwestycyjnym Gminy przewiduje się:

Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Wartość kosztorysowa inwestycji PLN
Budowa ścieżki rowerowej wraz z traktem pieszym szlakiem dawnej linii kolei wąskotorowej w miejscowościach Lichnowy i Lichnowki w gminie Lichnowy	2009-2010	Gmina Lichnowy	Źródła finansowania: - wydatki budżetu gminy, - dotacja RPO	2.018.900 302.835 1.716.065

Źródło: Urząd Gminy Lichnowy

Turystyka przyjazna środowisku

Powstawanie gospodarstw agroturystycznych będzie dla indywidualnych rolników alternatywą poszukiwania innych źródeł dochodu.

Dalszy rozwój turystyki kwalifikowanej

W ostatnich latach obserwuje się modę na uprawianie aktywnej turystyki. Dlatego niezbędne stanie się wyznaczenie kolejnych szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i tras do jazdy konnej. Ważne jest także utrzymanie i reklama istniejącego zaplecza dla takiej turystyki.

Niezbędne będzie też wyznaczenie miejsc odpoczynku i biwakowania, uzupełnienie oznakowania.

---

³ Inaczej: wiejski, ludowy.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Główne zagrożenia środowiska

- infrastruktura techniczna nie spełniająca wymogów ochrony środowiska,
- wzrastająca liczba turystów szczególnie zmotoryzowanych,
- zaśmiecanie i niszczenie miejsc o walorach przyrodniczych,
- „dzikie zagospodarowywanie” obszarów cennych przyrodniczo.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych.
- Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo, w tym ochrona cennych terenów przed przeinwestowaniem.
- Rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych.
- Odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego eliminujące dzikie zagospodarowywanie obszarów cennych przyrodniczo.
- Udzieleniu wsparcia finansowego właścicielom obiektów zabytkowych na konserwację, renowację, rewaloryzację, poprawę stanu zachowania obiektów zabytkowych w ramach pomocy określonej Uchwałą Nr VIII/68/07 Rady Gminy z dnia 30 lipca 2007 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

3.1.8. Osadnictwo

Ludność Gminy Lichnowy na dzień 3.12.2008 roku: 4.793 mieszkańców. Gęstość zaludnienia około 53 osoby /1km².

Największą liczbę ludności posiada miejscowość Lisewo Malborskie (1.339 mieszkańców), Lichnowy (785) i Szymankowo (773).

Przewiduje się, że do 2016 r. liczba mieszkańców kształtować się będzie na poziomie 4.900÷4.930 osób a przy uwzględnieniu tendencji do napływu i osiedlania się ludności liczba ta może oscylować na poziomie około 5.000. W najbliższych latach wzrośnie liczba grupy 20÷29-latków i tym samym zwiększy się liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W skład gminy wchodzi 10 sołectw, liczba miejscowości wynosi 14. Koncentracja mieszkańców w największych wsiach jest zjawiskiem bardzo korzystnym, ponieważ ułatwia wyposażenie ich w infrastrukturę techniczną i powoduje zwiększenie dostępności do obiektów infrastruktury społecznej, co wpływa na poprawę jakości życia.

Układ przestrzenny poszczególnych miejscowości jest zróżnicowany. Dominującą formą zabudowy jest mieszkalnictwo jednorodzinne oraz rolnicze zagrodowe.

Wśród czynników stanowiących barierę dla dalszego rozwoju osadnictwa należy wymienić:

- brak miejsc pracy na lokalnym rynku,
- bezrobocie kształtujące się na poziomie 260 osób,
- brak utwardzonych dróg,
- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna.

3.1.9. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Zachowanie ładu przestrzennego i funkcjonalnego z jednoczesnym podniesieniem jakości życia mieszkańców przy uwzględnieniu istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych

Zapewnienie dostępu do terenów turystyczno-rekreacyjnych

Łatwy dostęp do terenów o walorach turystycznych ma istotne znaczenie dla dalszego rozwoju ruchu turystycznego na terenie całego powiatu. Modernizacja i budowa nowych dróg, infrastruktury dla rozwoju turystyki aktywnej wpłynie na powiększenie liczby turystów.

Korzyści odniosą również mieszkańcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych itp.

Wyposażenie obszarów wiejskich w pełną infrastrukturę techniczną

Rozwój infrastruktury musi być ukierunkowany na spełnienie wymagań ochrony środowiska w zakresie jakości poszczególnych jego elementów.

Na terenie gminy szczególnie istotne będzie dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i rozbudowę sieci wodociągowej. Kolejnym ważnym elementem jest ograniczanie emisji niskiej dzięki stopniowemu przechodzeniu gospodarstw indywidualnych na ekologiczne nośniki energii cieplnej (ekobiogaz, energia wiatrowa) a także kontrola wytwórców odpadów w zakresie posiadania umowy na odbiór odpadów przez uprawnioną firmę jak i samych firm działających na terenie gminy a zajmujących się gospodarką odpadami.

Kontynuowanie przedsięwzięć związanych z rozbudową i modernizacją wyposażenia w infrastrukturę musi być zgodne z założeniami wynikającymi ze studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Dzięki postępom w rozwoju infrastruktury technicznej podniesie się poziom życia mieszkańców, wzrośnie atrakcyjność powiatu zarówno dla inwestorów jak i potencjalnych nowych mieszkańców, wzrośnie popyt na usługi agroturystyczne.

Udział społeczeństwa

Główną rolę w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców odgrywają sami mieszkańcy, ich zaangażowanie w problemy środowiska naturalnego, świadomość ekologiczna i chęć wprowadzania zmian służących poprawie jakości życia.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227) określa zasady:

- udostępniania informacji o środowisku,
- udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Ważne jest inicjowanie i wspieranie przez władze gminy i powiatu działań zmierzających do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców w celu rozbudzenia współodpowiedzialności w procesie rozwiązywania procesów ekologicznych. Działania edukacyjne powinny być skierowane nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do osób dorosłych, a formy i metody edukacji odpowiednio przystosowane do odbiorców.

Główne zagrożenia środowiska

- emisja tzw. niska zanieczyszczeń do powietrza,
- ścieki,
- odpady komunalne,
- rozproszenie zabudowy.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Zmiana systemu ogrzewania: wprowadzanie ekologicznych nośników energii (m.in. biopaliwa).
- Wprowadzanie niekonwencjonalnych źródeł energii (wiatr, słońce).
- Ustawiczne porządkowanie gospodarki ściekowej i odpadowej.
- Właściwa polityka zagospodarowania przestrzennego.
- Ochrona istniejących i tworzenie nowych enklaw zieleni wśród zabudowy.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

3.2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska prowadząca do tworzenia tzw. *zielonych miejsc pracy* (zwłaszcza w rolnictwie, turystyce, ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, wykorzystania odpadów), rozwoju produkcji urządzeń służących ochronie środowiska bądź produkcji towarów przyjaznych środowisku.

3.3. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków realizowania polityki ochrony środowiska jest włączenie w nią całego społeczeństwa. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowania hierarchii potrzeb i zrozumienia czym jest dla człowieka przyroda i środowisko, w którym przebywa. Stąd konieczność możliwie wszechstronnej edukacji ekologicznej zarówno wśród dzieci i młodzieży jak i dorosłych oraz różnych grup zawodowych.

Działalność edukacyjna prowadzona jest w następujących formach:

- teoretyczno-praktycznej – szkolna edukacja ekologiczna,
- poznawczej – czynny udział w kształtowaniu środowiska,
- popularyzacyjnej – imprezy, festyny, konkursy, internet.

Jednostkami biorącymi udział w kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczeństwa są m.in. Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, szkoły, organizacje proekologiczne.

Działania podejmowane z ramienia Urzędu Gminy są zróżnicowane, koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, organizowaniu akcji sprzątania świata.

3.3.1. Cel i kierunki działań do 2016 roku

Podnoszenie stanu świadomości ekologicznej mieszkańców jest nie tylko potrzebą, ale również warunkiem zapewniającym Polsce miejsce w zjednoczonej Europie. Konieczne jest rozwiązywanie problemów wywołanych urbanizacją, motoryzacją, nadmierną eksploatacją ekosystemów.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Cel: Wychowanie u mieszkańców gminy postaw i nawyków proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Należy zadbać aby został on osiągnięty zarówno wśród młodego pokolenia, jak i u ludzi dorosłych, pracujących, określonych grup zawodowych (edukacja ekologiczna w szkolnictwie, edukacja ekologiczna dorosłych).

Edukacja ekologiczna w formalnym systemie kształcenia

Rozporządzenie MEN z dnia 15.02.1999 w sprawie Podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. Nr 14 poz. 129 z późn. zm.) określa podstawowe zadania szkoły w zakresie nauczania, umiejętności i pracy wychowawczej uwzględniając w nich działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej uczniów. Jedną ze ścieżek interdyscyplinarnych jest edukacja ekologiczna.

Tematyka ekologiczna stanowi element wielu przedmiotów a jej właściwa realizacja zależy przede wszystkim od zaangażowania nauczycieli, od ich znajomości najważniejszych problemów gminy i powiatu. Ważnym zadaniem jest wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem stosowania ekologicznych źródeł energii, selektywnej zbiórki odpadów, właściwej gospodarki wodno-ściekowej.

Zadaniem nauczyciela w szeroko pojętej edukacji ekologicznej jest:

- kształtowanie u ucznia postawy odpowiedzialności za stan środowiska,
- zachęcanie ucznia do prowadzenia własnych obserwacji, badań i analizy środowiska,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą,
- umożliwienie dzieciom i młodzieży podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w ich otoczeniu.

Nauczyciele podejmujący się realizacji zagadnień związanych z edukacją ekologiczną na terenie gminy i powiatu powinni nie tylko współpracować między sobą tworząc wspólne Programy edukacji ekologicznej, ale również powinni podjąć lub kontynuować współpracę z instytucjami wspierającymi ich działalność, tj. z:

- Starostwem Powiatowym - współorganizowanie konkursów, festynów, wycieczek, finansowanie nagród),
- wydziałami urzędów gmin i miast zajmującymi się ochroną środowiska - pomoc finansowa, współorganizowanie konkursów, festynów,
- Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej (CIEE) w Gdańsku - szkolenia, konferencje, doradztwo (<http://www.ciee-gda.pl/>)
- Zakładami Gospodarki Komunalnej - pomoc w organizowaniu wycieczek na składowiska odpadów,
- spółkami wodociągowymi - pomoc w organizowaniu wycieczek do oczyszczalni ścieków,
- Nadleśnictwami - pomoc w propagowaniu ochrony naturalnych ostoi dla zwierząt,
- Pozarządowymi Organizacjami Ekologicznymi - pomoc w organizowaniu warsztatów, happeningów, szkoleń,
- Europejskimi funduszami akcesyjnymi - pomoc uczniom w zdobyciu wiedzy i umiejętności a nauczycielom w przekazaniu ich wiedzy w interesujący i skuteczny sposób.

35

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Kierunki działań:

- Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia.
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.
- Wzrost nakładów finansowych na rozwój materialnej infrastruktury edukacji ekologicznej.
- Upowszechnienie opracowanego Regionalnego Programu Edukacji Ekologicznej w placówkach oświaty szkolnej w celu kształtowania postaw właściwego zachowania się w środowisku i tworzącego podstawy podejmowania świadomych decyzji konsumenckich w dorosłym życiu.
- Wspieranie kształcenia kadry profesjonalnie przygotowanych i czynnych w terenie „edukatorów” w zakresie ochrony środowiska przez wszystkie szczeble administracji.

Pozaszkolna edukacja ekologiczna

W systemie zarządzania zasobami środowiska w gminie Lichnowy coraz większą rolę powinno się przypisywać instrumentom społecznym zmierzającym do kształtowania prośrodowiskowych postaw mieszkańców oraz ich aktywizacji w rozwiązywaniu ważnych problemów ekologicznych. Efektywność rozwiązania ważnych społecznie problemów (uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarka odpadami) zależy od społecznej akceptacji i zrozumienia podejmowanych przez władze działań.

Dlatego ważne jest rozbudzenie świadomości ekologicznej mieszkańców, zainteresowanie osób dorosłych, grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki) zdobywaniem dodatkowej wiedzy ekologicznej, zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne.

Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o przysługującym mu prawie do świadomego uczestnictwa w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska.

Szczególnie ważną rolę w edukacji ekologicznej ma powiat. Organy samorządowe powinny współdziałać przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej oraz z organizacjami, instytucjami, przedstawicielami zakładów pracy i społeczności lokalnych.

Równie istotna jest kwestia edukacji w miejscu pracy, ponieważ poprzez podejmowane decyzje osoby mają mniej lub bardziej bezpośredni wpływ na stan środowiska.

Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa. Zdecydowanie największy wpływ na poziom wiedzy o stanie środowiska naturalnego mają media. Najczęściej wskazywanym źródłem informacji o problemach ochrony środowiska jest telewizja, radio, prasa oraz internet. Ważną rolę w procesie informowania i edukowania społeczeństwa powinny odegrać media lokalne. Dlatego istotne znaczenie ma sposób przekazywanych informacji: tematyczne programy publicystyczne, cykle artykułów, reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku, foldery.

Kierunki działań:

- Aktywna edukacja ekologiczna na terenach o walorach przyrodniczych.
- Edukacja ekologiczna w miejscu pracy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki.
- Promowanie przez środki masowego przekazu stylu życia i zachowań przyjaznych środowisku.
- Działania zmierzające do zwiększenia dostępności do internetu,
- Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego.

ECG Orbital Sp. z o.o.

ISO 9001:2000

USŁUGI DORADCZE Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA
WYKONYWANIE POMIARÓW HAŁASU W ŚRODOWISKU

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

**3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu
Zadania własne na lata 2009-2016**

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Bieżące informowanie na stronach internetowych Starostwa i gminy o stanie środowiska w powiecie i gminie oraz podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony	Urząd Gminy	Świadoma ochrona zasobów przyrody	-
Edukacja ekologiczna mieszkańców dotycząca proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu, energooszczędności, zmniejszania emisji niskiej, konkursy „Piękna Wieś”	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy	Świadoma ochrona zasobów przyrody	Środki własne
Szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy, ODR	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW

Zadania koordynowane

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony poszczególnych elementów środowiska z wykorzystaniem m.in.: ścieżek przyrodniczych, edukacyjnych, tras wycieczkowych itp.	Urząd Gminy, Nadleśnictwa, Starostwo powiatowe	Świadoma ochrona zasobów przyrody	-
Wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, emisja niska)	Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	-
Organizacja konkursów (raz w roku) wiedzy ekologicznej dla młodzieży szkolnej w gminach powiatu. Szkolenia, ulotki, przygotowanie materiałów edukacyjnych Współorganizowanie happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, budżet gminy

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Prowadzenie w gminie „sprzątania świata”	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	Budżet gminy, PFOŚiGW
Zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu (stałe i jednorazowe publikacje informacyjno-edukacyjne)	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, WFOŚiGW
Organizacja warsztatów roboczych dla młodzieży szkolnej dotyczących właściwej gospodarki odpadami, oszczędzania energii (raz w roku)	Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, WFOŚiGW
Rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych prowadzących do terenów o wysokich walorach przyrodniczych	Urząd Gminy	Świadoma ochrona zasobów przyrody	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
Doposażenie szkół w materiały informacyjne dotyczące prawidłowej gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszenia emisji niskiej itp.	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, GFOŚiGW
Dofinansowanie akcji ekologicznych np. akcji sprzątanie świata w Gminie Lichnowy	Starostwo powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, GFOŚiGW
Prowadzenie szkoleń, akcji, przygotowanie materiałów edukacyjnych, ulotek, konkursów	Urząd Gminy, Szkoły	Świadoma ochrona zasobów przyrody	PFOŚiGW, GFOŚiGW

3.4. Współpraca w ramach wdrażania Programu

Skuteczność działań w zakresie ochrony środowiska i promocji gospodarczej całego powiatu, w tym gminy Lichnowy, w znacznym stopniu zależy od współpracy starostwa z wszystkimi gminami powiatu, współpracy gmin między sobą, a także współpracy z władzami województwa, zwłaszcza w świetle możliwości wsparcia inwestycji ekologicznych ze środków Unii Europejskiej.

Lokalna Grupa Działania (LGD) Spichlerz Żuławski jest stowarzyszeniem, które powstało w oparciu o art.15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz. 634). Została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr 0000315191 dnia 07.10.2008 r.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

LGD zgodnie z wpisem do KRS posiada osobowość prawną i działa na podstawie zarejestrowanego statutu. LGD ma swoją siedzibę w Lichnowach, przy ul. Tczewskiej 6 i posiada swoją stronę internetową [www. spichlerzzulawski.pl](http://www.spichlerzzulawski.pl)

Celem działalności Lokalnej Grupy Działania jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, a w szczególności:

- realizacja lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez Lokalną Grupę Działania w rozumieniu przepisów PROW, dla obszaru gmin: Lichnowy, Nowy Staw, Malbork, Miłoradz, Stare Pole.
- promocja i wspieranie rozwoju obszarów wiejskich położonych w gminach, o których mowa powyżej,
- mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich położonych w gminach, o których mowa powyżej,
- upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich położonych w gminach, o których mowa powyżej,
- propagowanie i podejmowania działań na rzecz ekologii i atrakcji turystycznych, przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, szkoleniowym w tym: seminariów, szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, konferencji i konkursów,
- promocja i rozwój turystyki wiejskiej,
- promocja środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych,
- popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych,
- organizowanie, udział i finansowanie targów, wystaw, festiwali, festynów, przeglądów, happeningów, pokazów służących promocji regionu (obszaru działania Lokalnej Grupy Działania) i jego tożsamości kulturowej,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru działania Lokalnej Grupy Działania poprzez aktywne działania promocyjne,
- działania na rzecz poprawy infrastruktury społecznej na terenie działania Lokalnej Grupy Działania ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich i obszarów, na których funkcjonowały państwowe gospodarstwa rolne,
- wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania.

Lokalna Grupa Działania realizuje swój cel w szczególności poprzez:

1. organizowanie i finansowanie:
  - przedsięwzięcie o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów,
  - imprez kulturalnych, takich jak festiwale, targi, pokazy i wystawy, służących zwłaszcza promocji regionu i jego tożsamości kulturowej,
  - działalności propagandowej, promocyjnej, informacyjnej i poligraficznej, w tym: opracowywanie i druk broszur, folderów, plakatów, opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów audiowizualnych, tworzenie stron internetowych,
  - przygotowanie i rozpowszechnianie innych materiałów o charakterze reklamowym lub promocyjnym,
2. prowadzenie doradztwa w zakresie przygotowywania projektów związanych z realizacją lokalnej strategii rozwoju,
3. przyjmowanie i ocenę wniosków o udzielenie pomocy ze środków publicznych, w tym ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz wybór projektów do realizacji, zgodnie z kompetencjami przyznanymi w tym zakresie lokalnym grupom działania,

4. współpracę i wymianę doświadczeń z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie objętym celem Lokalnej Grupy Działania na poziomie krajowym i międzynarodowym,
5. prowadzenie działań związanych ze sportem i rekreacją.

Współpraca z sąsiednimi powiatami

Zagrożenia dla środowiska mogą mieć pochodzenie lokalne, ale także mogą wynikać z zanieczyszczeń pochodzących spoza obszaru gminy, powiatu a także województwa pomorskiego.

Stąd wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę. Współpraca z sąsiednimi powiatami, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska, może przynieść także wymierne korzyści ekonomiczne.

Współpraca ta powinna dotyczyć przede wszystkim:

- poprawy stanu czystości wód powierzchniowych,
- systemu powiązań komunikacyjnych,
- tworzenia obszarów chronionych oraz wdrażania systemu Natura 2000,
- rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa: restrukturyzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- modernizacji infrastruktury i urządzeń melioracyjnych.

Współpraca z samorządami gminnymi

Realizacja przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska w znacznym stopniu zależy od efektywnej współpracy z gminami. Wiele działań musi być wdrażane na poziomie lokalnym, bądź co najmniej wymaga udziału gmin. Do głównych kompetencji samorządu gminnego w zakresie ochrony środowiska należy:

- gospodarka odpadami komunalnymi,
- zaopatrzenie w wodę dla celów komunalnych,
- oczyszczanie ścieków komunalnych,
- tworzenie prawa miejscowego w zakresie gospodarki przestrzennej,
- tworzenie niektórych obszarów chronionych,
- ochrona i tworzenie terenów zieleni miejskiej i parkowej,
- wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- prowadzenie kampanii i programów edukacyjnych.

Działania, których wdrożenie wymaga uczestnictwa gmin to przede wszystkim zadania z zakresu: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi, zbiórki odpadów niebezpiecznych. Bardzo ważnym tematem będzie edukacja ekologiczna, gdzie udział gmin będzie ściśle sprecyzowany poprzez zdefiniowanie form współpracy zarówno z władzami powiatu, województwa, jak i pozarządowymi organizacjami ekologicznymi.

Współpraca z instytucjami finansującymi działania z zakresu ochrony środowiska

Posiadanie odpowiednich środków finansowych jest bardzo ważnym warunkiem wdrożenia programu ochrony środowiska. Pochodzenie tych środków może być różnorodne. W Polsce od początku lat dziewięćdziesiątych funkcjonuje zintegrowany system finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska.

40

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Podstawę tego systemu stanowią przede wszystkim fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, funkcjonujące obecnie na czterech poziomach administracji państwowej. Fundusze te gromadzą wpływy z opłat płaconych przez podmioty gospodarcze za korzystanie ze środowiska (emisję zanieczyszczeń do powietrza, zrzut ścieków, pobór wody, składowanie odpadów) oraz z kar nakładanych za przekraczanie wymogów ochrony środowiska. Zebrane środki fundusze przeznaczają na dofinansowywanie, głównie w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek, proekologicznych przedsięwzięć, podejmowanych przede wszystkim przez samorządy lokalne i podmioty gospodarcze. System ten uzupełniają banki komercyjne z Bankiem Ochrony Środowiska na czele, fundacja Ekofundusz wydająca środki pochodzące z tzw. ekokonwersji, czyli zamiany zagranicznego długu polskiego na krajowe wydatki proekologiczne, realizowana także w innych formach pomoc zagraniczna, fundusze inwestycyjne, towarzystwa leasingowe, a wreszcie budżet centralny i budżety lokalne.

System ten podlega ciągłym przemianom, pojawiają się nowe źródła finansowania, zmieniają się ich udziały w łącznych wydatkach na ochronę środowiska w Polsce, rozszerzają się formy finansowania ochrony środowiska.

Współpraca z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w rozwoju przedsiębiorczości na wsi spełnia rolę znaczącą. ARiMR bierze udział we wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej poprzez:

- dopłaty do oprocentowania kredytu w ramach linii na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa,
- realizację przedsięwzięć objętych branżowym programem restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa,
- realizację przedsięwzięć objętych branżowym programem restrukturyzacji i modernizacji produkcji mięsa,
- wspieranie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych tworzących nowe, stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz gminach miejsko-wiejskich gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej,
- wspieranie rozwoju usług mechanizacyjnych w ramach realizacji branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn rolniczych,
- udzielanie rolnikom zainteresowanym prowadzeniem działalności agroturystycznej w gospodarstwie rolnym pomocy finansowej w formie dopłat do oprocentowania kredytu w ramach linii na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa,
- pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych,
- dofinansowanie działalności związanej z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych.

Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi (POE)

Organizacje pozarządowe coraz częściej biorą udział w pracach nad programami ochrony środowiska a przede wszystkim w działaniach związanych z edukacją i informacją ekologiczną.

Z punktu widzenia władz powiatowych, pozarządowe organizacje ekologiczne mogą spełniać następujące zadania:

- wyjaśniać znaczenie działań, mających na celu ochronę przyrody i środowiska,
- reprezentować opinie społeczeństwa szczególnie w przypadku, gdy cieszą się szerokim poparciem społecznym,
- brać udział w komunikacji środowiskowej, edukacji ekologicznej i promowaniu zrównoważonego rozwoju,

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

- zabiegać o coraz to większe poparcie opinii publicznej dla polityki władz powiatowych i wojewódzkich w zakresie ochrony środowiska, stanowić przeciwwagę dla interesów, które brane są pod uwagę w procesie podejmowania decyzji dotyczących środowiska naturalnego,
- brać udział w opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska,
- wносить wiedzę oraz dostarczać alternatywne ekspertyzy przydatne w procesie opracowywania polityki ochrony środowiska i podejmowania decyzji.

Oczekuje się, że organizacje ekologiczne, w oparciu o własne siły, wykażą inicjatywę ukierunkowaną na mieszkańców i placówki edukacyjne, takie jak szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, aby rozszerzyć edukację ekologiczną nastawioną na podniesienie świadomości ekologicznej oraz wdrożyć projekty pilotażowe i specjalne programy realizowane w ścisłej współpracy z samorządem wojewódzkim i samorządami gminnymi.

Od 10 marca 2009 r. **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** (NFOŚiGW) uruchomił własny program wsparcia przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii. Firmy zainteresowane inwestycjami w zieloną energię (farmy wiatrowe czy spalarnie biomasy) będą mogły uzyskać preferencyjne pożyczki na realizację swoich projektów. Program wsparcia inwestycji w odnawialne źródła energii i obiekty wysokosprawnej kogeneracji jest odpowiedzią na rządową rekomendację zwiększenia wydatków inwestycyjnych na energetykę, w tym w szczególności na sektor odnawialnych źródeł energii, zawartą w rządowym antykryzysowym Planie Stabilności i Rozwoju. W ramach programu inwestorzy będą mogli otrzymać pożyczkę długoterminową, rozłożoną maksymalnie na 15 lat, w wysokości do 50 mln zł, która pokryje do 75% kosztów przedsięwzięcia. Stała stopa oprocentowania pożyczki będzie wynosić 6%. Dodatkowo, dla mniej rentownych projektów istnieje możliwość umorzenia pożyczki do 50% kwoty, w zależności od rentowności przedsięwzięcia.

4. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody

4.1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

Gmina Lichnowy położona jest w granicach Wielkich Żuław Wiślanych, w związku z czym występujące tereny są w przeważającej mierze podmokłe. Niewielka część powierzchni gminy stanowią lasy (20 ha) i grunty zadrzewione (124 ha), co stanowi zaledwie 0,18% ogólnej powierzchni. Niewielkie fragmenty lasów występują w dolinach cieków, nieco liczniej występują zbiorowiska krzewiaste. W strefie nadbrzeżnej Wisły w postaci mniej lub bardziej ciągłego pasa oraz na wyspach występują zarośla wiklin nadrzecznych. Zarośla wierzbowe występują również wzdłuż cieków i kanałów.

Na terenie Gminy Lichnowy rolę uzupełniającą w systemie ekologicznym gminy stanowią stare parki i zadrzewione cmentarze, stanowiące ostoje niektórych gatunków flory i fauny leśnej. Wzbogaceniem krajobrazu rolniczego są liczne zadrzewienia i zakrzewienia występujące wzdłuż dróg, miedz, cieków, w dnach zagłębień bezodpływowych oraz towarzyszące zabudowie. W rezultacie tereny rolne cechuje dość wysoka różnorodność biologiczna na poziomie krajobrazowym.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Obszar gminy znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Elbląg.

Obszary chronionego krajobrazu

Dolina Wisły została uznana za korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej w sieci ekologicznej ECONET⁴.

W krajowym Systemie Obszarów Chronionych jest ona objęta ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu: Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu⁵ (w granicach gminy Lichnowy 507 ha), obejmujący koryto i międzywale Wisły z łąkami, zakrzywieniami nadrzecznymi. Międzywale stanowi strefę ochronną zabezpieczającą biotop rzeki.

Obszary Natura 2000

Dolina Dolnej Wisły ujęta została w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, która jest kompleksowa siecią, mająca na celu zapewnienie trwałej egzystencji ekosystemów.

Obszary Specjalnej Ochrony ptaków (OSO) -Dolina Dolnej Wisły PLB040003

Obszar o całkowitej powierzchni 33559,04 ha, stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E 39. Występują co najmniej 46 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje około 180 gatunków ptaków. Bardzo ważna ostoja dla ptaków migrujących i zimujących; bardzo ważny teren zimowiskowy bielika (C2). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: nurogęś, ohar (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrzygojad (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje derkacz, mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. W okresie wędrówek ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników (C4). W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: bielik, gągoł, nurogęś; stosunkowo licznie (C7) występuje bielaczek; ptaki wodnobłotne występują w koncentracjach do 40.000 osobników (C4). Awifauna obszaru nie jest dostatecznie poznana. Bogata fauna innych zwierząt kręgowych, bogata flora roślin naczyniowych (ok.1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łągów, a także cenne murawy kserotermiczne. Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce (Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/>).

Zagrożenia dla obszarów Natura 2000

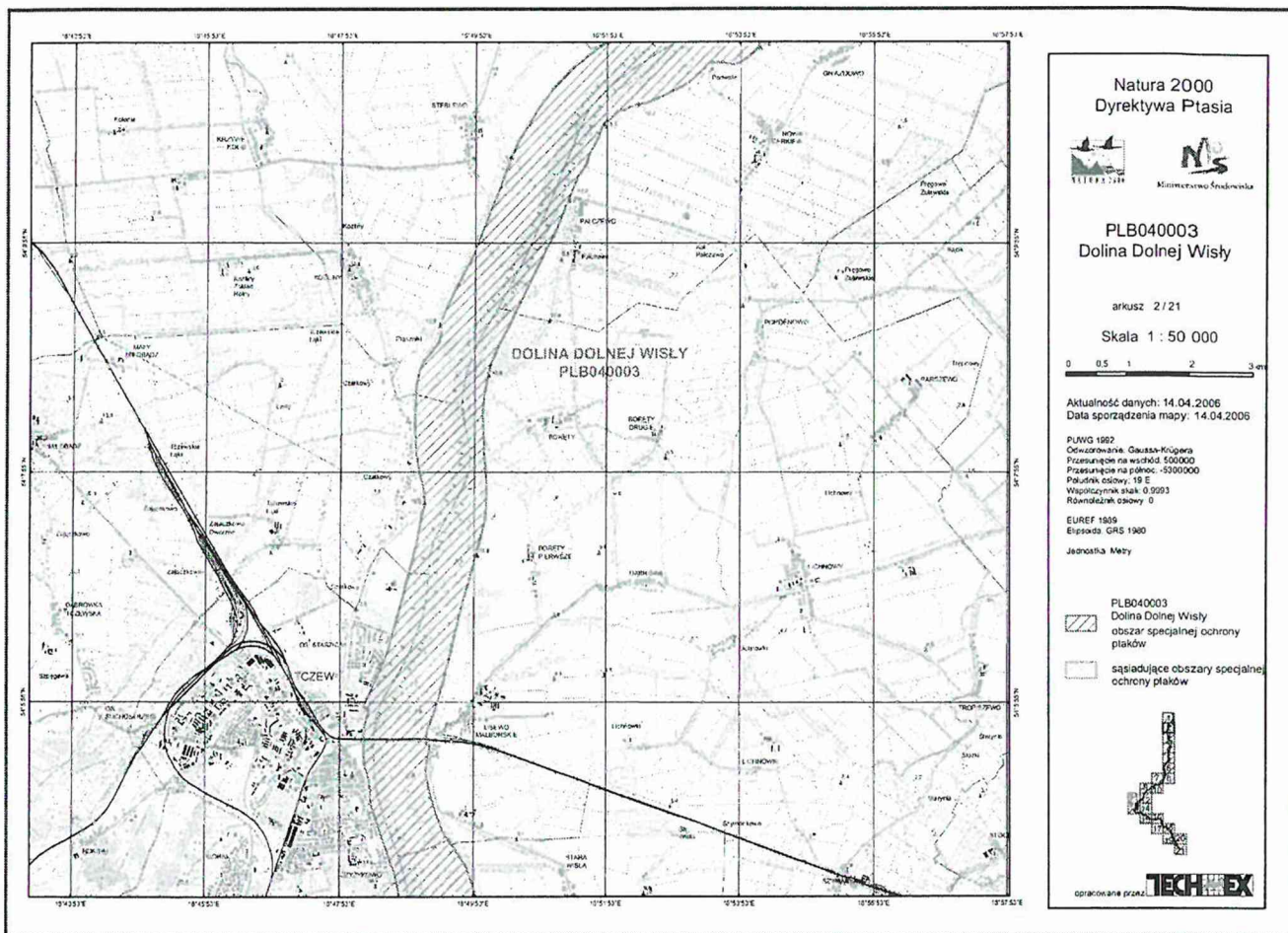
Niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zanieczyszczenie wód (przemysłowe i komunalne), zabudowa brzegów, zalesianie muraw, spontaniczna sukcesja roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale, zamiana użytków zielonych na pola orne w międzywale. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należyтым stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu.

⁴ <http://www.ios.edu.pl/biodiversity/9/baza4.htm>

⁵ Całkowita powierzchnia 2.513 ha – w tym na obszarze powiatu malborskiego 1.390 ha, powiatu nowodworskiego 1.123 ha.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000. Potencjalnym zagrożeniem jest projekt budowy stopnia wodnego w Nieszawie (Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/>).

Rysunek nr 2. Obszar Natura 2000

Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/>

44

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy znajduje się 8 pomników przyrody, w tym siedem drzew pojedynczych i jedna grupa składająca się z trzech drzew:

L.p.	Nr w rejestrze WKP*	Nazwa pomnika przyrody	Wymiary pomnika przyrody [m]	Położenie
1.	1/88	Klon pospolity	2,85	Przy drodze Lisewo-Lichnowy, 150 m przed miejscowością Dąbrowa
2.	2/88	Klon pospolity	2,70	Przy drodze Lisewo-Lichnowy, 100 m przed miejscowością Dąbrowa
3.	3/88	Klon pospolity	3,05	przy drodze Lisewo-Lichnowy, 50 m za miejscowością Dąbrowa
4.	3/90	Dąb szypułkowy	5,35	Szymankowo, droga do Gnojewa
5.	4/88	Klon pospolity (3 szt.)	2,07; 2,32; 2,42	Park w Lisewie
6.	5/88	Jesion wyniosły	3,17	Park w Lisewie
7.	6/88	Dąb szypułkowy	4,01	Park wiejski w Lisewie
8.	105/92	Sosna czarna	1,72	Lichnowy, ul. Zwycięstwa

*WKP Wojewódzki Konserwator Przyrody

Źródło: POŚ Gminy Lichnowy 2004.

4.1.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku

**Cele: *Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
Ochrona walorów krajobrazu rolniczego i rekreacyjnego
Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody***

Obszary i obiekty prawnie chronione

W Gminie Lichnowy poza już istniejącymi nie ma nowych obszarów zaproponowanych do objęcia ochroną w systemie Natura 2000, brak nowych terenów do uznania jako Parki Krajobrazowe, brak nowych obiektów kwalifikowanych jako pomniki przyrody.

Kierunki działań:

- Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży szkolnej.
- Promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo.
- Rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych.

Krajobraz rolniczy i tereny turystyczne

Polityka ekologiczna państwa zakłada wsparcie tradycyjnych praktyk gospodarczych na obszarach wiejskich oraz rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego (wspieranie form rolnictwa stosującego metody produkcji nie naruszające równowagi przyrodniczej) oraz działań na rzecz utrzymania tradycyjnego urozmaiconego krajobrazu rolniczego.

Nadchodzące lata będą się charakteryzowały na obszarach rolniczych:

- wzrostem intensywności rolnictwa,
- rozwojem dużych, towarowych, wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych oraz,
- rozwojem małych gospodarstw jako gospodarstw ekologicznych,

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

- rozwojem gospodarstw agroturystycznych,
- rozwojem bazy turystycznej i agroturystycznej,
- rozwojem infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

Taki kierunek rozwoju może mieć istotny wpływ na jego walory przyrodnicze, ich degradację i przekształcanie.

Ważnym zadaniem będzie zapewnienie warunków do ochrony zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych i krajobrazowych.

Kierunki działań:

- Rozwijanie edukacji i wymiany informacji w celu podnoszenia społecznej świadomości celów i potrzeb w dziedzinie ochrony przyrody i bioróżnorodności.
- Rozwój tradycyjnych form gospodarowania sprzyjających zachowaniu trwałości zasobów przyrodniczych poszczególnych gmin: rolnictwo ekologiczne, ekoturystyka, agroturystyka.
- Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do zaplecza turystycznego.
- Rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych.

Edukacja ekologiczna

Ważnym zadaniem będzie zapewnienie możliwości mieszkania, pracy oraz wypoczynku i rekreacji mieszkańcom przy jednoczesnym zapewnieniu warunków dla właściwej ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez odpowiednie udostępnianie obiektów i obszarów chronionych oraz wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody.

4.1.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Prowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej. Pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody	Władze gminy	Objęcie ochroną wszystkich zasługujących na to obiektów Pielęgnacja i konserwacja	Środki własne i zewnętrzne
Uwzględnienie działań dotyczących ochrony krajobrazu rolniczego w planach zagospodarowania przestrzennego	Władze gminy	Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Budżet Gminy

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Zadania koordynowane

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Tworzenie gospodarstw ekologicznych	Rolnicy	Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Środki właścicieli
Promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Budżet Gminy

4.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie Gminy Lichnowy Lasy i grunty leśne stanowią około 1,6% powierzchni całej Gminy (szczegóły w Tabeli nr 6).

4.2.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cele: Racjonalne zwiększanie powierzchni i zasobów leśnych regionu oraz wzrost ich różnorodności biologicznej

Zgodnie ze światową polityką zwiększania i ochrony zasobów leśnych w Polsce opracowany został „Krajowy program zwiększania lesistości”. Każdy region ma za zadanie realizować politykę ukierunkowaną na priorytetowe traktowanie spraw związanych z ochroną i rozbudową drzewostanów.

Zgodnie z założeniami będzie następowało stopniowe przeznaczanie gruntów rolnych nie rokujących możliwości prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej pod zalesienia. Ochrona środowiska naturalnego, w tym przypadku gleby przed jej zubożeniem i wymywaniem wymaga rozwinięcia akcji zadrzewiania terenów zagrożonych erozją.

Kierunki działań:

- Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo (zgodnie z ustawą).
- Odnowa zieleni dolin rzecznych.
- Bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych, tworzenia pasów śródpolnych.
- Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych (zwiększenie różnorodności gatunkowej szczególnie w nasadzeniach porolnych).

4.2.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Ustalenie lokalizacji zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Władze gminy	Świadoma ochrona zasobów leśnych	Budżet Gminy, Nadleśnictwo Elbląg

4.3. Ochrona gleb

4.3.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie gminy Lichnowy dominują mady wytworzone na aluwkach deltowych (mady właściwe, brunatne, próchniczne). Dominują mady średnie i ciężkie, często pylaste, rzadziej lekkie i sporadyczne bardzo lekkie, piaszczyste (mady ciężkie i bardzo ciężkie: 62,1%; średnie: 29,3% i bardzo lekkie: 1,5%, gdzie przeważają mady darninowo-brunatne). Mady średnie i ciężkie to przeważnie grunty orne kompleksów przydatności rolniczej 1, 2, 4 i 8 oraz klas bonitacyjnych I, II, III. Nieliczne mady lekkie i piaszczyste zwykle pozostające w pobliżu koryta Wisły pokryte są niekiedy roślinnością zaroślową lub częściej są użytkami zielonymi, choć zaznacza się tendencja do upowszechniania uprawy polowej nawet w międzywalu.

Zasoby glebowe użytkowane rolniczo na terenie gminy Lichnowy posiadają szczególnie wysokie walory użytkowe. Prawie wszystkie grunty orne z powodu wysokiej bonitacji podlegają ustawowej ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Może to lokalnie stwarzać problemy przy lokalizowaniu nowych obiektów budowlanych, które powinny zostać rozwiązane w planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy są niewielkie powierzchnie gruntów zdegradowanych:

- zamknięte i wymagające rekultywacji składowiska odpadów w Lisewie Malborskim o łącznej powierzchni 0,47 ha,
- zrehabilitowane, zadrzewione dawne wysypisko śmieci w Tropiszewie.

Roczny koszt badań monitoringowych zamkniętego składowiska odpadów w Lisewie Malborskim (stan na 05 maja 2008 r.) – 7950 PLN netto.

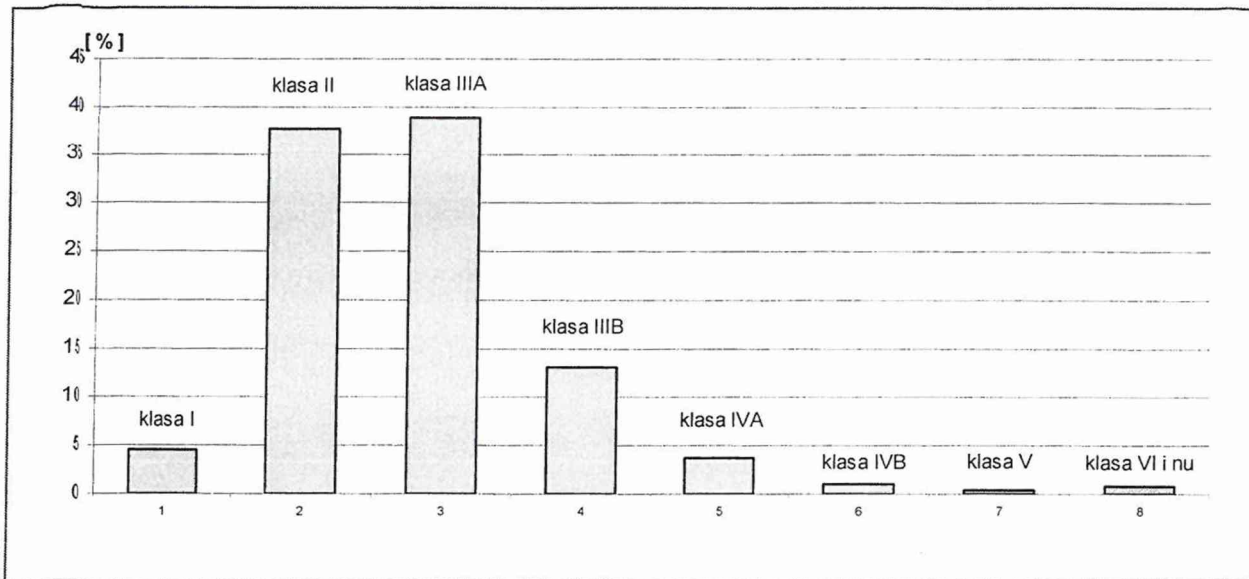
Warunkiem utrzymania walorów gleb na terenach żuławskich jest utrzymanie zabezpieczeń przeciwpowodziowych i systemu melioracyjnego regulującego poziom wód gruntowych. Do szczególnie zagrożonych należą przedstawione na mapie tereny depresyjne i przydepresyjne (Rysunek nr 7). Melioracje podstawowe i ochrona przeciwpowodziowa to zadania samorządu wojewódzkiego, sieć melioracji szczegółowych pozostaje w gestii lokalnych spółek wodnych.

Zagrożenie skażeniem gleb i roślin uprawnych w sąsiedztwie ruchliwych dróg na razie dotyczy przede wszystkim terenów rolnych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 22 na południowym skraju gminy. Wskazane jest właściwe ukształtowanie zieleni izolacyjnej na granicy pasa drogowego. W miarę wzrostu nasilenia ruchu, rozwiązanie to będzie konieczne także przy innych drogach, (Lisewo Malborskie – Lichnowy - Nowy Staw).

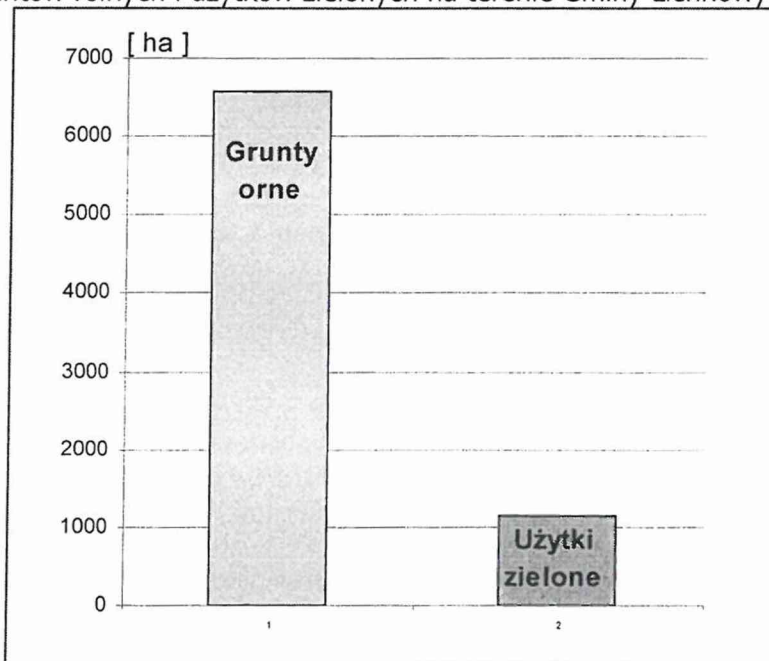
Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Udział procentowy poszczególnych klas gruntów ornych obrazuje poniższy wykres:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Tabel nr 3.

Powierzchnia gruntów rolnych i użytków zielonych na terenie Gminy Lichnowy:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Tabel nr 3.

4.3.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku

**Cele: Zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych
Ochrona, rekultywacja i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych
Podniesienie poziomu wiedzy rolników
Rozwój rolnictwa ekologicznego**

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji.
- dostosowanie rolnictwa do wymogów UE,
- prowadzona będzie szeroka akcja promocyjna wśród rolników dotycząca działalności agroturystycznej.

Według art. 109 ust. 2 Prawa Ochrony Środowiska, w zakresie obowiązków Starosty leży prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi.

Właściwa polityka ochrony gleb, będzie również uwzględniać działania zapobiegające procesom erozji. Na terenie gmin powiatu zagrożonych erozją należy określić obszary, zagrożenia gleb erozją wodną, wietrzną i wąwozową.

Erozja wietrzna jest typowa dla otwartych przestrzeni rolnych, dlatego niezbędne będzie stosowanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz podobnie jak przy zapobieganiu erozji wodnej stałe utrzymanie gleby pod pokrywą roślinną.

Dla utrzymania optymalnego uwilgocenia gleby i prawidłowego systemu odwadniania konieczne będzie utrzymanie urządzeń melioracyjnych, rowów i drenażu w dobrym stanie. Eksploatacja tych systemów powinna polegać na regulacji odpływu wód i możliwie długim utrzymaniu zasobów wody w profilu glebowym. Niezbędne jest systematyczne odnawianie systemów melioracyjnych.

W pierwszej kolejności prowadzone będą działania z zakresu edukacji ekologicznej rolników, mające na celu uświadomienie konsekwencji nieprawidłowej gospodarki rolnej i wskazanie właściwych rozwiązań. Istotnym kierunkiem działań będzie wdrażanie i upowszechnianie **Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR)**. Grunty wyłączone z użytkowania rolniczego i gleby zdegradowane na obszarach rolniczych będą zalesiane lub zagospodarowywane poprzez przeznaczenie ich na plantacje choinek, szkółki roślin ozdobnych, itp.

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa spowoduje, że coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne. Szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Rolnictwo ekologiczne, zwłaszcza połączone z turystyką stanie się szansą dla rolników indywidualnych.

Preferowane będą nawozy organiczne, które są naturalnym składnikiem środowiska i ich właściwe wykorzystanie zależy od naturalnych procesów przyrodniczych. Ważną formą wykorzystania zagospodarowania wsi, obok rolnictwa ekologicznego będzie agroturystyka.

Kierunki działań:

50

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

- Wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów.
- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych.
- Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej.
- Opracowanie i realizacja programu odbudowy i modernizacji melioracji podstawowej i szczegółowej.
- Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
- Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.
- Identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie prac na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych.

Racjonalne wykorzystanie gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorami klasy bonitacji,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji.

4.3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Konserwacja systemów melioracji	ZMiUW Urząd Gminy	Ochrona gleb i wód	Środki własne i zewnętrzne
Egzekwowanie szczegółowych harmonogramów nawożenia gnojowicą	Urząd Gminy	Ochrona gleb i wód	-

Zadania koordynowane na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych	Producenci rolni, Urząd Gminy, zarząd powiatu, organizacje rolnicze	Poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw,	Budżet Gminy i powiatu, fundusze ochrony środowiska
Przeprowadzenie kompleksowej rekultywacji gleb zdegradowanych (po byłym składowisku odpadów)	Dzierżawca terenu, Starostwo powiatowe, Urząd Gminy	Ochrona gleb i wód	Środki własne i zewnętrzne

ECG Orbital Sp. z o.o.

ISO 9001:2000

USŁUGI DORADCZE Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA
WYKONYWANIE POMIARÓW HAŁASU W ŚRODOWISKU

4.4. Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych

4.4.1. Analiza stanu istniejącego zasobu kopalin

Budowa geologiczna

Na terenie Gminy nie ma stwierdzonych zasobów surowców mineralnych. Budowa geologiczna z aluwialnych utworów piaszczystych i ilastych stwarza możliwości eksploatacji na potrzeby lokalne - z uwagi na ochronę środowiska działania takie nie są jednak wskazane.

4.4.2. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cele: Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin, zminimalizowanie niekorzystnych skutków ich eksploatacji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia

Kierunki działań:

Ochrona lokalnych złóż polegać będzie na ich inwentaryzacji oraz uwzględnianiu tych obszarów w planach zagospodarowania przestrzennego i gminnych studiach uwarunkowań w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

5. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

5.1.1. Wody podziemne - jakość wód podziemnych, pobór wód podziemnych

W sieci krajowej monitoringu wód podziemnych pomiary i badania wykonywane są raz w roku przez Państwową Służbę Hydrogeologiczną w Państwowym Instytucie Geologicznym. W 2007 r. WIOŚ, w ramach regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych, wykonał analizy fizykochemiczne wód z 44 otworów, w tym z punktu poboru w Lichnowach.

Zakres analiz obejmował: temperaturę, przewodność, odczyn, tlen rozpuszczony, OWO, amoniak, azotyny, azotany, fosforany, fluorki, chlorki, węglowodory, siarczany, sól, potas, wapń, magnez, żelaza, bar, bor, chrom, cynk, glin, kadm, mangan, miedź, nikiel, rtęć i ołów.

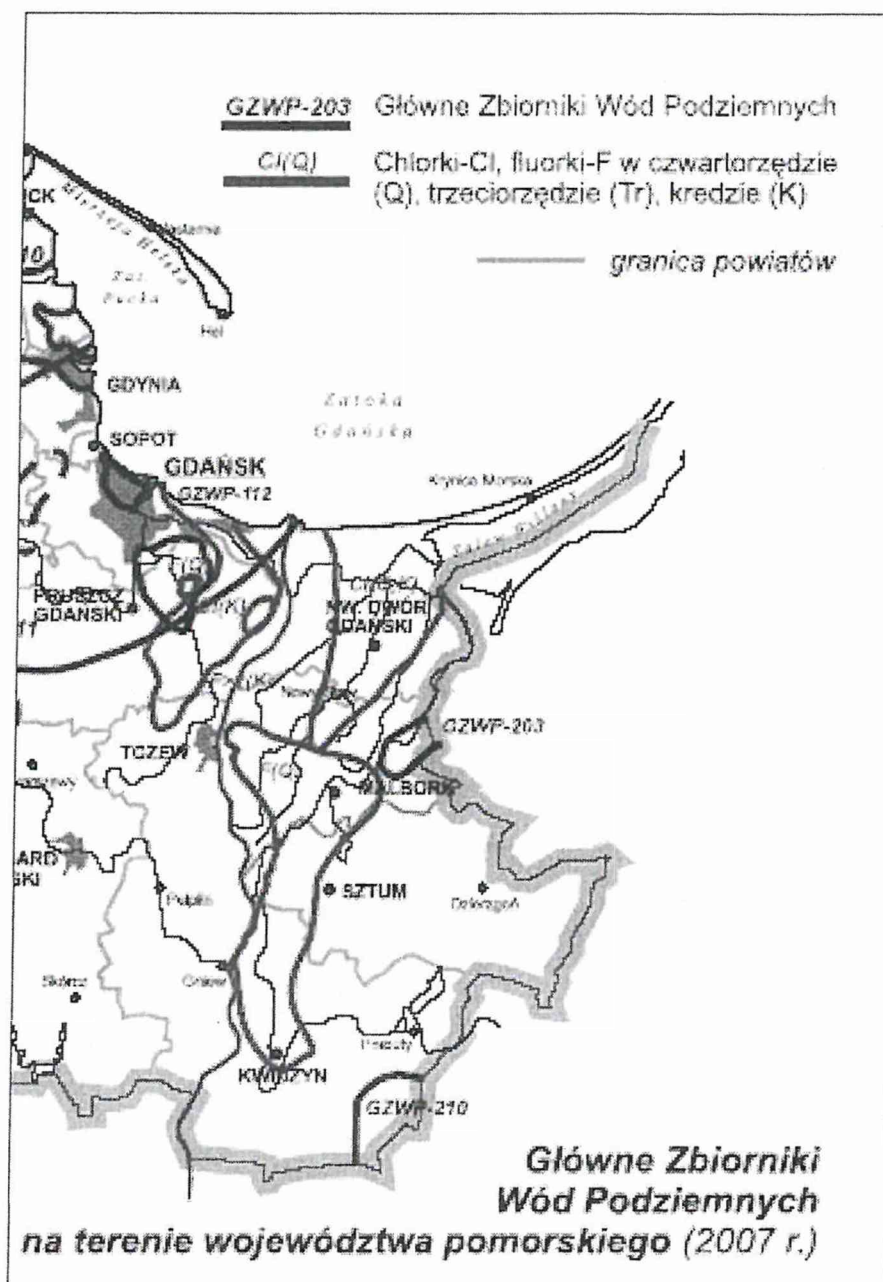
Ocenę jakości chemicznej wód podziemnych w punkcie pomiarowym w pięcioklasowej skali wykonano na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku, w sprawie kryteriów i sposobu oceny wód podziemnych (*Dz.U. Nr 143, poz. 896*).

Punkt poboru wody podziemnej w Lichnowach zaliczono do klasy 4 z uwagi na przekroczenia fluorków.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Gmina nie jest położona w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Rysunek nr 3. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie województwa pomorskiego
Źródło: WIOŚ w Gdańsku

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Za sieć wodno-kanalizacyjną na terenie Gminy Lichnowy odpowiedzialny jest Centralny Wodociąg Żuławski.

Na terenie Gminy Lichnowy zlokalizowano ujęcia wody podziemnej w:

- Lisewie (studnia nr 2 i nr 3), pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Malborskiego w dniu 22.06.2007 r., znak OS 62231/3/07-4, na pobór wody z poziomu kredowego z głębokości 130 m:
  - $Q_{maxh} = 36,0 \text{ m}^3/\text{h}$
  - $Q_{\text{śrd}} = 170,0 \text{ m}^3/\text{d}$
  - $Q_{maxd} = 260,0 \text{ m}^3/\text{d}$
- Borętach (studnia nr 1), pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Malborskiego w dniu 22.06.2007 r., znak OS 62231/2/07-4, na pobór wody z poziomu kredowego z głębokości 150 m:
  - $Q_{maxh} = 2,6 \text{ m}^3/\text{h}$
  - $Q_{\text{śrd}} = 21,5 \text{ m}^3/\text{d}$
  - $Q_{maxd} = 30,0 \text{ m}^3/\text{d}$

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku w dniu 02.09.2008 r., wydał ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (znak SE.NS-30/4710/179/MJ/08) z urządzeń wodnych służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi i instalacji wodociągowych dostarczających wodę z ujęć podziemnych zasilających obszar gminy Lichnowy. Stwierdza się przydatność wody do spożycia przez ludzi z urządzenia i instalacji wodociągowej Centralnego Wodociągu Żuławskiego przy jednoczesnej warunkowej przydatności wody z wodociągu publicznego Lisewo (z uwagi na ponadnormatywną zawartość jonu amonowego).

5.1.2. Wody powierzchniowe – stan i jakość wód powierzchniowych

Jeziora

Na terenie gminy brak zbiorników wód stojących.

Cieki wodne

W obrębie Gminy znajduje się

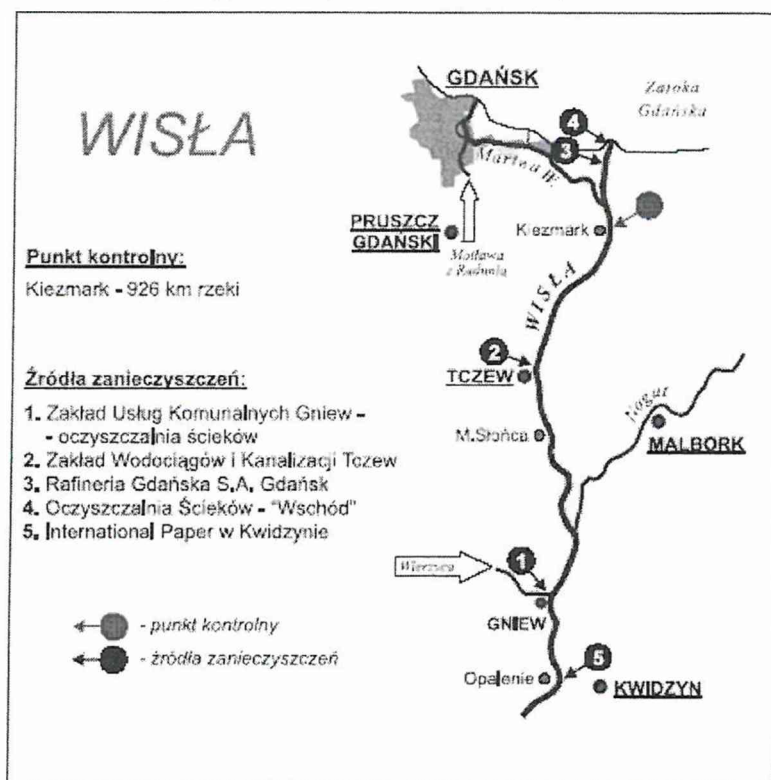
- 8,85 km rzeki Wisły,
- 36,94 km kanałów, w tym:
  - Małą Święta 8.850 m,
  - Lisewska Struga 8560 m,
  - Lichnowska Struga 7.020 m,
  - Kanał Linawa 6.960 m,
  - Kanał Pordenowski 5.725 m,
  - Kanał 51 Boręty 4.396 m,
  - Kanał A-80 Stara Wisła 4.280 m.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w ramach monitoringu wód powierzchniowych nie zlokalizował żadnego punktu kontrolnego w obrębie Gminy Lichnowy. Z ww. cieków jedynie Wisła jest objęta monitoringiem w punkcie kontrolnym Kieźmark (Rysunek nr 4). W chwili opracowywania „Raportu o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2007 roku” przez WIOŚ w Gdańsku, nie zostały jeszcze zakończone prace legislacyjne nad nowym rozporządzeniem⁶, ocena stanu czystości rzek w 2007 roku przeprowadzona została jeszcze w oparciu o nie obowiązujące rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 04.02.2004 roku, w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych(...), (Dz.U. Nr 32, poz. 284), które straciło ważność z końcem 2004 roku. Monitoring wód prowadzony był już natomiast na nowych zasadach. W 2007 roku zmienił się diametralnie zakres i sposób wykonywania badań biologicznych, a zakres wskaźników fizykochemicznych został ograniczony, stąd sporządzona ocena stanu czystości wód nie jest w pełni porównywalna z ocenami wykonanymi w latach ubiegłych. Wody Wisły odznaczały się zadowalającą jakością - III klasa. Oceny wód dokonano w oparciu o 42 wskaźniki chemiczne i 3 wskaźniki biologiczne.

Ich stan sanitarny również był zadowalający. Charakteryzowały się one wysokim natlenieniem, niskim poziomem zawiesiny ogólnej, substancji biogennej, metali, fenoli i fluorków. Nie wykryto w nich pestycydów, substancji powierzchniowo czynnych ani wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych - WWA. O jakości wód zadecydowały: barwa, obciążenie ich materią organiczną, zawartość substancji rozpuszczonych oraz stężenie rtęci notowane w kwietniu (IV klasa) i selenu w lipcu (III klasa). Ponadto w sezonie wegetacyjnym oznaczono w nich wysokie stężenie chlorofilu „a” (V klasa).

Rysunek nr 4. Lokalizacja punktu kontrolnego na Wiśle

Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2007 roku” WIOŚ w Gdańsku

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. z dnia 9 września 2008 r. Nr 162, poz. 1008).

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5.1.3. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. na terenie Gminy Lichnowy eksploatuje ujęcie wody w Lisewie, zaopatrujące w wodę ww. wieś niepodłączoną do sieci CWŻ. Spółka zarządza również wyłączonym w 2005 r. z eksploatacji ujęciem wody w miejscowości Boręty.

Charakterystyka sieci wodociągowej (za CWŻ sp. z o.o., stan 2007 r.):

- długość sieci magistralnych - 0 km,
- długość sieci rozdzielczej – 46,9 km,
- długość przyłączy domowych – 17,5 km,
- ilość przyłączy – 550 sztuk.

Tabela nr 8. Zużycie wody podziemnej z sieci wodociągowej na terenie Gminy Lichnowy.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Sprzedaż wody [tys. m ³]	149,1	143,0	134,4	137,1
Produkcja wody z ujęć zlokalizowanych na terenie Gminy Lichnowy [tys. m ³]	56,8 (w tym ujęcie Lisewo 42,5)	39,4	40,3	44,8

Źródło: CWŻ Sp. z o.o.

Taryfę w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Lichnowy przez CWŻ Sp. z o.o. reguluje corocznie Uchwała Rady Gminy Lichnowy.

5.1.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych

W 2004 r. zrealizowano:

- I etap kanalizacji w Lisewie (koszt: 1,130 tys. PLN).

W 2005 r. zrealizowano:

- I etap kanalizacji w Szymankowie (koszt 393,3 tys. PLN),
- II etap kanalizacji w Lisewie (koszt 124 tys. PLN),
- kanalizację w Lichnowach (koszt 82 tys. PLN).

W 2006 r. zrealizowano:

- II etap kanalizacji w Szymankowie oraz III etap kanalizacji w Lisewie (koszt łączny 621,6 tys. PLN).

W 2007 r. zrealizowano:

- III etap kanalizacji w Szymankowie.

W 2008 roku Uchwałą Gminy Lichnowy Nr XV/155/08 postanowiono zaciągnąć długoterminową pożyczkę w wysokości 500 tys. PLN w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na realizację IV etapu kanalizacji w Szymankowie.

W 2008 r. zrealizowano:

IV etap kanalizacji w Szymankowie.

Charakterystyka sieci kanalizacyjnej

Kanalizacja w Lisewie – ścieki kierowane do oczyszczalni ścieków w Malborku.

Długość kanalizacji sanitarnej tłocznej 160PVC - 12.058,2 m.

Długość kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej 200 PVC- 6.679 m.

Ilość przyłączy 111 sztuk.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Kanalizacja w Szymankowie - ścieki kierowane do oczyszczalni ścieków w Miłoradzu.

Długość kanalizacji sanitarnej tłocznej 63PE, 90PVC i PE, 110 PVC – 2.650,2 m.

Długość kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej 200 PVC- 2.123,3 m.

Ilość przyłączy 74 sztuk

Kanalizacja w Parszewie – lokalna oczyszczalnia ścieków, zrzut ścieków do rowu melioracyjnego.

Kanalizacja obsługuje osiedle z byłego PGR Parszewo.

Długość kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej - ok. 600 m.

Ilość przyłączy – 12 sztuk.

Odbiór ścieków przez CWŻ sp. z o.o. z terenu Gminy Lichnowy:

- 2006 r. 32,1 tys. m³,
- 2007 r. 43,4 m³.

Odbiór nieczystości płynnych przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim (firma działała na terenie Gminy do 2007 r.):

- 2006 r. 465,3 m³,
- 2007 r. 964,4 m³.

Odbiór nieczystości płynnych przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Malborku:

- 2006 r. 12,2m³,
- 2007 r. 0 m³,
- 2008 r. 200 m³ (stan 30.11.2008 r.).

5.1.5. Cele i kierunki działań do 2016 roku

Cele: Utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia

Kierunki działań:

- Intensyfikacja działań związanych z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnych.
- Stworzenie alternatywy dla zagospodarowania ścieków na obszarach, dla których budowa kanalizacji sanitarnej sieciowej jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona -wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dzięki dofinansowaniu do 5.000 złotych (nie więcej niż 50%) udokumentowanych nakładów na realizację przedsięwzięcia w ramach Programu budowy i finansowania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Lichnowy, którego regulamin uchwalono Uchwałą Rady gminy Lichnowy Nr XV/160/08 w dniu 27 marca 2008 r.).
- Racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.
- Promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

**5.1.6. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu
Zadania własne na lata 2009-2016**

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków	CWŻ Sp. z o.o. Firmy wywozu nieczystości płynnych Urząd Gminy	Ochrona jakości wody	Środki własne
Identyfikacja właścicieli nielegalnie zagospodarowujących ścieki	CWŻ Sp. z o.o. Urząd Gminy	Ochrona jakości wody	Środki własne

Zadania koordynowane

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Budowa kanalizacji sanitarnej	Urząd Gminy	Uporządkowanie gospodarki ściekowej	Środki własne, fundusze unijne
Budowa sieci wodociągowej	CWŻ Sp. z o.o. Urząd Gminy	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Środki własne, fundusze unijne

Zgodnie z Załącznikiem Nr 12 do Uchwały Rady Gminy Lichnowy Nr XXIII/243/08 z dnia 30.12.2008 r. w programie inwestycyjnym Gminy przewiduje się:

Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Wartość kosztorysowa inwestycji PLN
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lichnowy	2008-2010	Gmina Lichnowy	Źródła finansowania: - wydatki budżetu gminy, - dotacja RPO	3.929.646 1.769.810 2.159.836
Budowa kanalizacji sanitarnej w Lichnowkach	2010-2011	Gmina Lichnowy	Źródła finansowania: - wydatki budżetu gminy, - dotacja RPO	2.056.700 308.505 1.748.195
Budowa kanalizacji wieś Dąbrowa	2010-2011	Gmina Lichnowy	Źródła finansowania: - wydatki budżetu gminy, - dotacja RPO	1.531.300 395.576 1.135.724
Budowa kanalizacji sanitarnej wieś Boręty I	2012-2013	Gmina Lichnowy	Źródła finansowania: - wydatki budżetu gminy, - dotacja RPO	842.600 221.900 620.700

Źródło: Urząd Gminy Lichnowy

58

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

W Planie Rozwoju i modernizacji sieci i urządzeń wodociągowych dla Gminy Lichnowy lata 2009-2013 stanowiącym Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Gminy Lichnowy Nr XXI/206/08 z dnia 09.10.2008 r. przewidziano:

Nazwa zadania	Koszt zadania	Nakłady inwestycyjne					Sposób finansowania
		2009	2010	2011	2012	2013	
Budowa sieci wodociągowej Dąbrowa Boręty I DN160 PE 3.000 mb	300 000	60.000 90.000: 60.000 30.000	60.000 90.000: 60.000 30.000	-	-	-	CWZ - 40% Gmina Lichnowy: - 40% wkład rzeczowy - 20% wkład finansowy
Budowa sieci wodociągowej Boręty I - Lisewo Malborskie DN 160PE 1.500 mb	150.000	-	-	75.000 75.000	-	-	CWZ - 50% Gmina Lichnowy - 50%
Wymiana wodomierzy (1.150 szt.)	92.000	18.000	18.000	18.000	19.000	19.000	CWZ
Ogółem koszty	542.000	168.000	168.000	168.000	19.000	19.000	-

Źródło: Urząd Gminy Lichnowy

5.2. Gospodarowanie odpadami

Cel: Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko

Całość problematyki związanej z gospodarowaniem odpadami jest zawarta w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami.

5.3. Jakość powietrza atmosferycznego i zmiany klimatu

5.3.1. Analiza stanu istniejącego

Stan jakości powietrza na terenie Gminy przedstawiono w odniesieniu do danych dotyczących powiatu malborskiego przedstawionego przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku w „Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim 2007 roku”.

Ocenę jakości powietrza za rok 2007 wykonano dla aglomeracji trójmiejskiej oraz dla stref obejmujących po kilka powiatów. Powiatowi malborskiemu przypisano:

Kod strefy	Nazwa strefy	Obszar strefy	Uzdrowisko na obszarze strefy	Strefa oceniana ze względu na ochronę roślin	Liczba ludności	Powierzchnia [km ²]
PL.22.07z.03	Strefa malborsko-sztumska	powiaty: - nowodworski, - malborski, - sztumski	-	tak	141.147	1.897

Źródło WIOŚ 2007

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

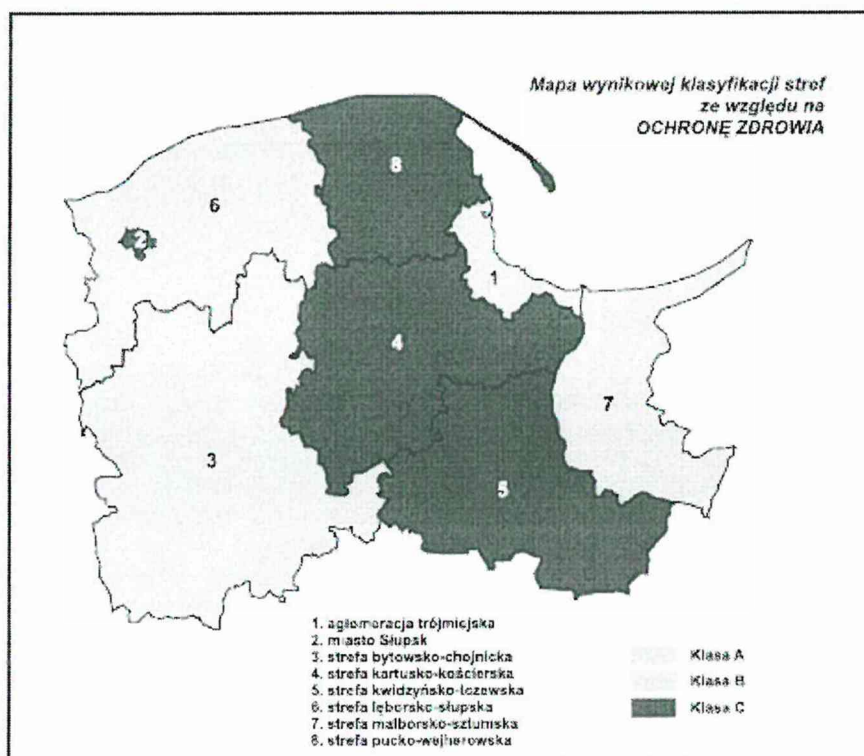
Wynikiem oceny jakości powietrza jest klasyfikacja wszystkich stref w trzyklasowej skali⁷:

- **KLASA A** - poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego.
- **KLASA B** - poziom chociażby jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji.
- **KLASA C** - poziom chociażby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji (jeżeli dla substancji nie został określony margines tolerancji - poziom chociażby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny).

Tabela nr 9. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia.

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	No ₂	PM10	Pb	C ₈ H ₈	CO	As	Cd	Ni	B _(a) P	O ₃	Uwagi
1.	Strefa malborsko-sztumska	PL.22.07z.03	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	-

Źródło WIOŚ 2007

Rysunek nr 5. Mapa wynikowa klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia

Źródło: WIOŚ w Gdańsku

⁷ Zasady wykonywania ocen określają również zasady postępowania po wykonaniu oceny wraz z klasyfikacją stref. I tak, na obszarze sklasyfikowanym jako **A** nie wymagane są żadne działania, dla stref **B** należy określić szczegółowo obszary występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń. Na obszarze strefy sklasyfikowanej jako **C** należy określić szczegółowo obszar, na którym występują przekroczenia stężeń dopuszczalnych oraz opracować program ochrony powietrza.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5.3.1.1. Systemy zaopatrzenia w ciepło mieszkańców i przedsiębiorców

Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe.

Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Największe uciążliwości występują w miejscowościach o stosunkowo zwartej zabudowie. Rzeczywista emisja zanieczyszczeń z jednego źródła może się różnić w zależności od:

- spalania węgla o różnej kaloryczności;
- opalania mieszkań drewnem;
- spalanie w domowych piecach części odpadów (szczególnie tworzyw sztucznych).

Na terenie gminy Lichnowy do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza należą:

- paleniska domowe
- oraz lokalne kotłownie o mocy poniżej 0,5 MW, np.: w Urzędzie Gminy Lichnowy (olej opałowy), Ośrodku Zdrowia (miał węglowy), Ochotniczej Straży Pożarnej (olej opałowy) oraz w Szkołach (olej opałowy, miał węglowy).

Względy ekonomiczne ograniczają rozwój gazyfikacji i sieci ciepłowniczej. Na terenie Gminy brak zakładów szczególnie uciążliwych z uwagi na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza.

Poza emisją zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw, duży problem stanowi spalanie w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach materiałów takich jak opakowania z powłoką aluminiową, butelki PET powodujących emisję substancji specyficznych do powietrza (węglowodory, chlor). Dodatkowym działaniem powodującym zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną, co skutkuje zmniejszeniem emisji niskiej, będzie termomodernizacja zasobów budownictwa mieszkaniowego.

Kierunki działań

- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Upowszechnianie przyjaznego środowiska budownictwa (materiały energooszczędne).
- Termomodernizacja budynków w pierwszej kolejności tych gdzie modernizowany jest system ogrzewania.

5.3.1.2. Emisja komunikacyjna

Emisja ze źródeł komunikacyjnych stanowi rosnące zagrożenie, zwłaszcza na terenach zabudowanych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie ważniejszych szlaków komunikacyjnych.

Przez teren Gminy nie przebiegają trasy tranzytowe w związku z powyższym emisja ze źródeł komunikacyjnych związana jest z ruchem lokalnym.

61

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Kierunki działań:

- Egzekwowanie reżimów emisji spalin przez użytkowników pojazdów.
- Intensyfikacja ruchu rowerowego, w tym tworzenie układu ścieżek rowerowych.
- Bieżąca modernizacja dróg.
- Promowanie biopaliw.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu.

5.3.2. Cel i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Wzrost efektywności wykorzystania surowców, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów wodnych i surowców energetycznych wykorzystywanych w gospodarce

Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Kompleksową regulację UE w tej dziedzinie stanowi tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC. Określa ona podstawowe ramy prawne, w tym ujednoczone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniana licznymi pochodnymi aktami prawnymi. Ustawa *Prawo Ochrony Środowiska* uwzględnia praktycznie wymagania wszystkich dyrektyw UE.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach i taką strefą jest Strefa malborsko-sztumska. Dotychczasowe wyniki pomiaru stężenia pyłu zawieszonego nie wskazują na konieczność opracowania programu naprawczego.

5.3.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne	Urząd Gminy	Oszczędność energii, ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5.4. Hałas

5.4.1. Analiza stanu istniejącego

Ze względu na rodzaj źródeł hałasu wyodrębniamy hałas komunikacyjny, przemysłowy i komunalny. Największy zasięg ma hałas komunikacyjny, odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Jego ograniczenie przedstawia też największe problemy techniczne. Hałas uliczny oceniany jest jako szczególnie uciążliwy. Z hałasów komunikacyjnych jako najmniej dokuczliwy postrzegany jest hałas kolejowy.

Tabela nr . Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (*Dz.U. Nr 120, poz. 826*).

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45

Objaśnienia:

- ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

5.4.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy

Na terenie gminy Lichnowy hałas komunikacyjny wiąże się z ruchem:

- drogowym o charakterze lokalnym (droga krajowa nr 22 na odcinku 2 km przebiega na granicy Gminy przebiega przez tereny niezabudowane),
- oraz kolejowym (przy uwzględnieniu rozwoju transportu kolejowego i rozbudowy infrastruktury kolejowej w ramach magistrali kolejowej).

Hałas przemysłowy na terenie Gminy ma charakter marginalny w związku z brakiem lokalizacji zakładów czy urządzeń szczególnie uciążliwych akustycznie.

Pewna uciążliwość może być związana z ruchem kolejowym (chwilowa uciążliwość związana z przejazdem pociągu w Szymankowie).

5.4.2. Cel i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Ochrona mieszkańców przed hałasem zagrażającym zdrowiu lub jakości życia

Kierunki działań:

- Podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym (modernizacja nawierzchni, budowa ekranów akustycznych, wymiana taboru na mniej hałaśliwy, rozwój atrakcyjnego transportu zbiorowego oraz sieci dróg rowerowych, nasadzenia zieleni).
- Ustalanie i egzekwowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku przez właściwe organy ochrony środowiska;
- Zapewnienie przestrzegania w planowaniu przestrzennym zasady strefowania lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasowej, oddzielania ich obszarami zieleni oraz eliminowania zabudowy mieszkaniowej z obszarów oddziaływania hałasu komunikacyjnego.
- Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów chronionych akustycznie.
- Egzekwowanie zapisów w planach miejscowych dotyczące lokalizacji w poszczególnych strefach działalności powodującej uciążliwości akustyczne;
- Preferowanie lokalizacji niskokonfliktowych dla środowiska przy opiniowaniu ocen oddziaływania na środowisko.

64

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5.4.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie ponadnormatywnego hałasu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	Urząd Gminy	Ograniczenie zagrożenia środowiska hałasem	Budżet Gminy
Modernizacja dróg gminnych	Urząd Gminy	Ograniczenie zagrożenia środowiska hałasem Zwiększenie płynności ruchu	Budżet Gminy, pomoc finansowa dla Powiatu Malborskiego, środki unijne,

W 2008 roku Uchwałą Gminy Lichnowy Nr XV/154/08 postanowiono zaciągnąć długoterminowy kredyt inwestycyjny w wysokości 400 tys. PLN w ramach pomocy finansowej dla Powiatu Malborskiego na remont dróg powiatowych,

5.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

5.5.1. Analiza stanu istniejącego

W związku z rozwój technologicznym następuje znaczący wzrost liczby obiektów emitujących pola elektromagnetyczne. Największy w tym udział mają instalacje radiokomunikacyjne - stacje bazowe telefonii komórkowej. Do obiektów emitujących promieniowanie należą też stacje przekaźnikowe rozprzestrzeniające sygnały radiowe i telewizyjne oraz linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym równym lub wyższym niż 110 kV. W związku z ekspansją energetyki wiatrowej nieunikniony jest wzrost liczby tych ostatnich.

Na terenie Gminy Lichnowy występuje pełen zasięg wszystkich operatorów sieci komórkowych świadczących usługi w naszym kraju.

Źródła promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Lichnowy:

- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400kV,
- stacje telefonii komórkowej w Pordenowie i Szymankowie.

Postępowanie administracyjne związane z lokalizacją stacji odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa ochrony środowiska i poprzedzone jest procedurą ocen oddziaływania na środowisko. Przepisy ochrony środowiska nakładają na inwestora obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych bezpośrednio po uruchomieniu obiektu. Lokalizacja anten na znacznych wysokościach oraz kierunkowa charakterystyka ich promieniowania powodują, że w miejscach dostępnych dla ludności pole elektromagnetyczne emitowane przez anteny nadawcze stacji bazowych jest wielokrotnie niższe niż dopuszczalne. Potwierdzają to badania WSSE. Stacje bazowe nie stanowią zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

5.5.2. Przyjęte cele i priorytety

Cel: *Ochrona mieszkańców województwa przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych*

Kierunki działań:

- Monitorowanie oraz rzetelna i wiarygodna ocena poziomu pól elektromagnetyczny (podczas procedur lokalizacyjnych obiektów emitujących promieniowanie niejonizujące, dokonywać szczegółowej analizy otoczenia; standardem powinno być lokalizowanie w oparciu o plan miejscowy i prognozę oddziaływania na środowisko).
- Planowanie realizacji nowych linii energetycznych przy zastosowaniu linii kablowych oraz modernizacji istniejących sieci.

5.5.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	WIOŚ	Ochrona środowiska	WIOŚ

5.6. Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe

5.6.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie Gminy brak istotnych źródeł zagrożenia awariami przemysłowymi z uwagi na brak głównych tras drogowych transportu materiałów niebezpiecznych a tym samym możliwości wystąpienia katastrofy komunikacyjnej z udziałem pojazdów przewożących takie substancje.

Potencjalnym zagrożeniem może być transport kolejowy materiałów niebezpiecznych.

Zjawiska katastrofalne zarówno naturalne (powódź, susza, pożary) jak i powstałe przez awarie (rozlewy toksyczne, inne skażenia chemiczne, emisje nadzwyczajne itp.) wymagają systemu ratowniczego zorganizowanego w sposób stały, opartego na systemowym ratownictwie z zaangażowaniem potencjału Straży Pożarnej, Inspekcji Ochrony Środowiska, Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Budowlanej, Policji i innych służb specjalnych.

5.6.2. Przyjęte cele i priorytety

Cel: *Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii z udziałem substancji niebezpiecznych, a w przypadku jej wystąpienia eliminacja i ograniczenie jej skutków dla mieszkańców i środowiska*

Przeciwdziałanie postępującej degradacji walorów przyrodniczych regionu oraz pogarszaniu jakości życia jego mieszkańców, zapobieganie możliwości wystąpienia klęsk żywiołowych w szczególności powodzi.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Kierunki działań:

- Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń dla środowiska.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.
- Kontynuowanie poprawy zabezpieczenia ludności przed powodzią.
- Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

5.6.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie stosowania chemikaliów, wystąpienia poważnych awarii i klęsk żywiołowych w Gminie

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Systematyczna kontrola pojazdów do transportu materiałów niebezpiecznych	Policja	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom	-
Kontrola tras przewozu materiałów niebezpiecznych	Wojewoda, Urząd Gminy	Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-
Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Urząd Gminy, Wojewoda, pozarządowe organizacje, Straż Pożarna	Zabezpieczenie bezpieczeństwa sanitarnego	PFOŚiGW i GFOŚiGW

5.7. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Postanowienia dyrektywy 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu przetransponowała do prawa polskiego Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (*Dz.U. nr 75, poz. 493 z późn. zm.*).

Zgodnie z art. 1, ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę takich szkód, a więc odpowiedzialności zarówno zapobiegawczej, jak i kompensacyjnej.

Jest to jednak odpowiedzialność przede wszystkim o charakterze administracyjnym, oparta na ustawowym ustaleniu zobowiązań adresowanych do określonych podmiotów, których egzekwowanie ma się odbywać poprzez stosowanie przez upoważnione organy administracji określonych instrumentów o charakterze głównie administracyjno-prawnym. Możliwe jest też korzystanie z roszczeń cywilnoprawnych, mają one jednak charakter uzupełniający, podobnie jak odpowiedzialność karna.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

5.7.1. Przyjęte cele i priorytety

Głównym celem jest: ponoszenie odpowiedzialności finansowej za wyrządzone szkody w środowisku przez sprawców.

Priorytety:

- Stworzenie procedury zapewniającej, że koszty działań naprawczych szkód w środowisku lub działań prewencyjnych niedopuszczających do powstania takiej szkody ponosić będą sprawcy szkody.
- Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, wprowadzenie procedury wymuszającej na sprawcach szkody informowanie organu prowadzącego tę bazę zaistniałej sytuacji.
- Prowadzenie szkoleń na temat nowych procedur odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników instytucji publicznych i podmiotów gospodarczych, potencjalnych sprawców szkód w środowisku.
- Stworzenie systemu kontroli wywiązywania się sprawcy z obowiązków w zakresie naprawy szkód w środowisku lub zapobiegania powstaniu takiej szkody.

W/w kierunki są w kompetencji Wojewody.

6. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców materiałów, wody i energii

Stale rosnący udział kosztów pozyskania energii, surowców ze źródeł pierwotnych i wody w kosztach produkcyjnych wpływa niekorzystnie na konkurencyjność gospodarki.

6.1. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Zagrożenie powodziowe obejmuje około 82-83% powierzchni Gminy⁸. Obszar zmeliorowany Gminy chroniony wałami przeciwpowodziowymi to 7331 ha.

Na szczeblu wojewódzkim wyznaczono cele:

- Sporządzenie studium ochrony przeciwpowodziowej w zakresie wyznaczenia obszarów wymagających ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową oraz obszarów potencjalnego zagrożenia powodzią,
- Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław i Doliny Dolnej Wisły uwzględniające na etapie planowania lokalizacji poszczególnych zadań oraz ich realizacji eliminację lub maksymalne ograniczenie negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000 oraz cenne siedliska przyrodnicze,
- Budowa i modernizacja systemu urządzeń i polderów przeciwpowodziowych z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody w zlewniach rzek Przymorza, pojezierzy i rejonie Zalewu Wiślanego, w tym m.in. utrzymanie wałów przeciwpowodziowych oraz systemu umocnień i ochrony brzegu morskiego, a także poprawa stanu technicznego koryt rzek z zachowaniem charakterystycznych dla nich biocenoz i warunków tarliskowych;
- Odpowiednie planowanie i kształtowanie zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożonych powodzią lub masowymi ruchami ziemi uwzględniające ograniczenia lokalizacji,

---

⁸ 82,6% za: Programem Ochrony Środowiska Gminy Lichnowy 2004 r.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

---

intensywności oraz rodzaju zabudowy odpowiednie do stopnia ryzyka i zakładanego poziomu bezpieczeństwa, a także potrzeby ochrony przyrody i środowiska.

Główny kierunek działań w powiecie malborskim wynika z działań podejmowanych na terenie województwa pomorskiego. Jest to opracowanie planów gospodarowania wodą w zlewniach (w naturalnych granicach hydrograficznych).

Do końca 2003 roku dyrektorzy RZGW zobowiązani byli do opracowania wykazów wód (zgodnie z Ustawą Prawo wodne), a do końca 2004 roku sporządzić analizy: stanów zasobów wodnych w regionach wodnych oraz ekonomicznego gospodarowania wodami w regionach wodnych.

RZGW w Gdańsku przygotowało Projekt Planu Gospodarki Wodnej dla Obszaru Dorzecza Wisły, w ramach przyjętego harmonogramu 22.12.2009 nastąpi Publikacja planów zarządzania dorzeczem.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku prowadzi kataster wodny dla Regionu Wodnego Dolnej Wisły. Kataster wodny prowadzony jest przez Dyrektora RZGW Gdańsk na podstawie przepisów Ustawy Prawo wodne.

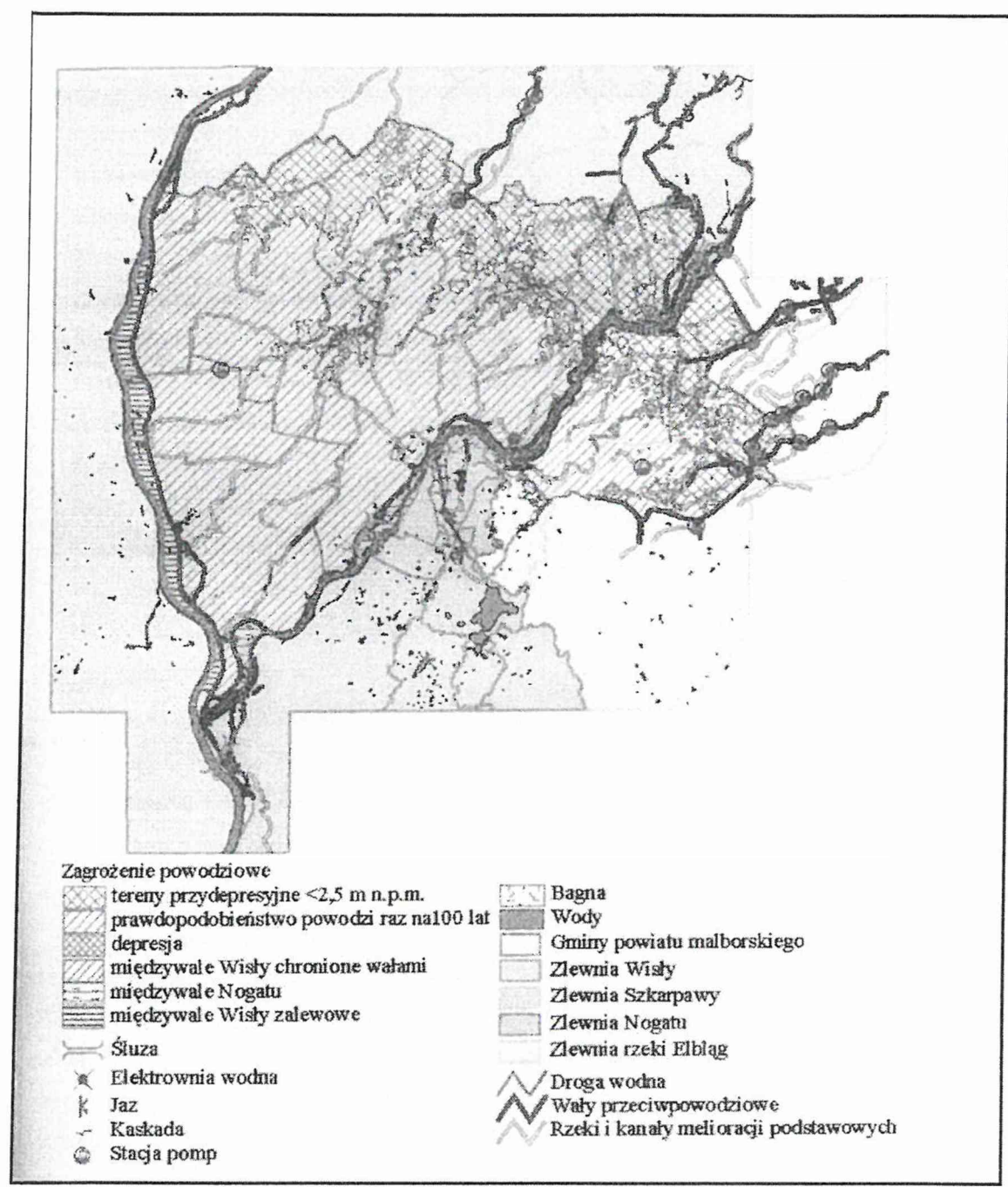
Dla celów zarządzania ryzykiem powodzi OKI (Ośrodek Koordynacyjno – Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej w Gdańsku) sporządza Studia ochrony przeciwpowodziowej. W ramach tych studiów wyznaczane są obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią, gdzie obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym, a w szczególności zakazy art. 40 i 82 ustawy Prawo wodne.

Obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią wyznaczony w studium dyrektora RZGW musi być jednocześnie ustanowiony aktem prawa miejscowego jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego aby z punktu widzenia formalno-prawnego podlegać zakazom. Jednakże Studia ochrony przeciwpowodziowej muszą być uwzględniane w planowaniu przestrzennym również na poziomie decyzji lokalizacyjnej w związku z art. 84 Prawa wodnego nawet w przypadku braku MPZP tak, aby uniknąć wzrostu ryzyka powodzi przez nieodpowiedzialne zagospodarowanie terenów zagrożonych.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Rysunek nr 7. Obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią
Źródło: POŚ Gminy Lichnowy 2004

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

W 2006 roku (w dniach 9.10-11.10.) ZMiUW (Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych) objął przeglądem całość urządzeń melioracji wodnych podstawowych na terenie Gminy, a więc:

- 8,85 km rzeki Wisły,
- 36,94 km kanałów,
- 9 km wałów przeciwpowodziowych,
- 6 szt. budowli piętrzących u przelewów,
- 156 szt. budowli komunikacyjnych.

Oddział Terenowy Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Nowym Dworze Gdańskim okresowo przeprowadza okoszenie oraz odmulanie (hakowanie) dna ww. kanałów oraz okaszanie skarp i korony wałów Wisły od km 64+000 do 73+000, zaś Oddział Terenowy ZMiUW WP w Malborku przeprowadza przegląd wałów przeciwpowodziowych na terenie Gminy Lichnowy oraz Miłoradz (prawy wał rzeki Wisły od km 47+900 - 73+000).

6.1.1. Cel i kierunki działań do 2016 roku

Cel: Ochrona mieszkańców i ich mienia przed zagrożeniami naturalnymi i skutkami katastrof naturalnych

Kierunki na szczeblu gminnym:

- Funkcjonowanie Gminnego Komitetu Zarządzania Kryzysowego.
- Kontrola nad konserwacją cieków powierzchniowych, wałów przeciwpowodziowych.

6.1.2. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016.

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Konserwacja urządzeń melioracji wodnej szczegółowej	Urząd Gminy	Ochrona przeciwpowodziowa Poprawa warunków gruntowych	Środki własne rolników

Zadania koordynowane na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Przeгляд, konserwacja urządzeń melioracji wodnej podstawowej	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku Oddział Terenowy	Ochrona przeciwpowodziowa	ZMiUW
Przeгляdy wałów przeciwpowodziowych	ZMiUW RZGW Gdańsk Starostwo powiatowe Urząd Gminy	Ochrona przeciwpowodziowa	ZMiUW

6.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

6.2.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

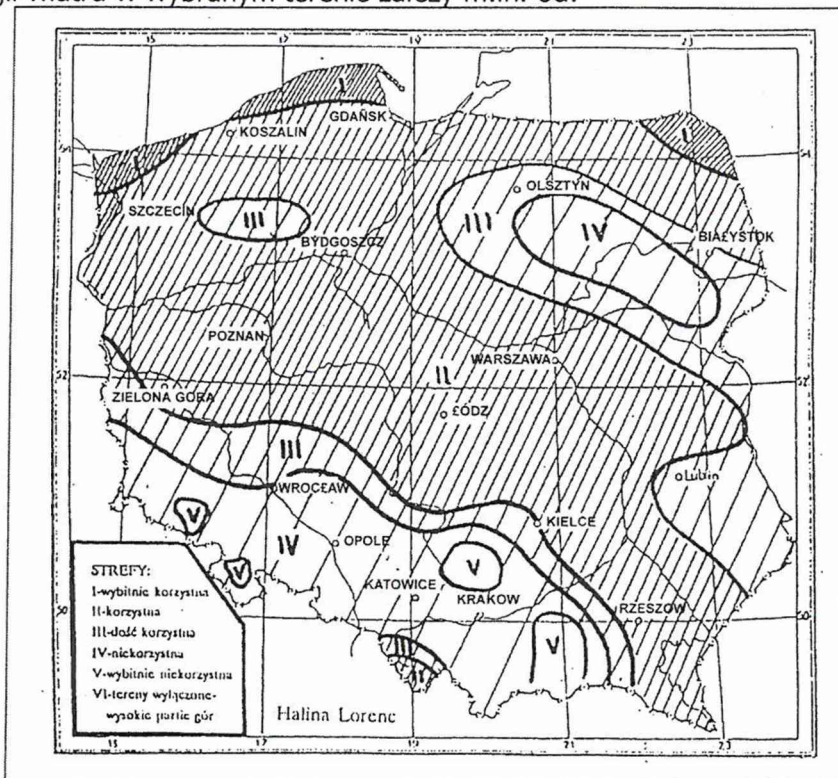
Wykorzystywanie energii wiatrowej pozwala na częściowe wypieranie z sieci energetycznej mocy tradycyjnych elektrowni, co przekłada się na redukcję emisji spalin. Jednak, aby ten efekt stał się odczuwalny łączna moc zainstalowanych elektrowni wiatrowych powinna być mierzona przynajmniej setkami megawatów.

Możliwość eksploatacji energii wiatru w wybranym terenie zależy m.in. od:

- wartości średniorocznej prędkości wiatru,
- wysokości nad powierzchnią terenu,
- ukształtowania terenu, jego chropowatości,
- rozkładu prędkości wiatru w czasie,
- parametrów powietrza na wysokości osi wirnika turbiny, tj. temperatury, ciśnienia i wilgotności.

W Polsce silne wiatry dominują w miesiącach zimowych. 2/3 rocznej produkcji energii uzyskiwać można w miesiącach sezonu grzewczego, tj. w okresie listopad-marzec.

Energia wiatru według rejonizacji Polski, wykonanej przez H. Lorenc⁹ (rysunek obok), Gmina Lichnowy położona

jest w strefie RII – jest to obszar korzystny, o średniorocznej prędkości wiatru: 4÷6 m/s a tym samym występują korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej, Roczna produkcja energii elektrycznej z jednej elektrowni wiatrowej o mocy 100 kW, wynosi w Polsce około 300.000 kWh, co odpowiada rocznemu zapotrzebowaniu 20÷25 domów jednorodzinnych. Teoretyczny udział produkcji energii elektrycznej z wiatru może stanowić w Polsce około 70% zapotrzebowania energii, i może wynosić około 25% bilansu energetycznego kraju.

⁹ <http://www.ftj.agh.edu.pl/~fiszer/oze/wiatrowa.htm>

73

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Energetyka wiatrowa może być racjonalnie wykorzystywana w Polsce, przede wszystkim w rolnictwie oraz w tzw. małej energetyce (oświetlenie, ogrzewanie, zasilanie), przy wykorzystaniu energii wytworzonej przez pojedyncze elektrownie wiatrowe lub zespoły wielu elektrowni współpracujących ze sobą w tzw. farmach wiatrowych, dla których są dobre warunki do ich tworzenia.

Elementy sprzyjające wykorzystanie wiatru w Polsce:

- stały wzrost poziomu świadomości energetyczno - ekologicznej i ekonomicznej społeczeństwa,
- prace naukowo-badawcze i wdrożeniowe różnych ośrodków akademickich i badawczych (AGH, Politechniki: Warszawska, Krakowska, Gdańska, Rzeszowska, Świętokrzyska, Szczecińska, Instytut Budownictwa Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa w Warszawie),
- od wielu lat prowadzone są również prace konstrukcyjno-wdrożeniowe w zakresie budowy elektrowni wiatrowych w różnych zakładach przemysłowych, których najważniejsze to: Państwowy Ośrodek Maszynowy w Nowym Mieście Lubawskim (obecnie Przedsiębiorstwo EXPOM S.A.) - producent elektrowni wiatrowych typu WE-8, WE-10 i WE-12 (rys.2 a, b); Fabryka Urządzeń Górniczo-Odkrywkowego FUGO- Konin, producent elektrowni wiatrowej typu WE-18 (Rys.2 c), oraz producenci najnowocześniejszych elektrowni wiatrowych w kraju, odpowiadającym standardom europejskim: NOWOMAG S.A. - Nowosądeckie Zakłady Maszyn Górniczych, wytwarzający skomputeryzowane elektrownie wiatrowe o mocy 160kW, typ EW 160-22-30, przygotowujący produkcję elektrowni o wyższych mocach oraz Zakład MARINE-METAL w Gdańsku, produkujący według zachodniej dokumentacji elektrownie wiatrowe o mocy 500kW i 1000KW (1MW) na eksport.

Największy problem dla inwestorów stanowią wysokie koszty inwestycyjne. Ponieważ gminy mają możliwość pozyskania znacznych środków z zewnętrznych źródeł wydaje się, iż to one będą miały największy udział w wypełnieniu założeń strategii. Specyfiką na terenie Gminy Lichnowy jest chęć budowy takich elektrowni (farm wiatrowych) przez inwestora zewnętrznego oraz jednego z właścicieli wielkotowarowych gospodarstw rolnych.

Budowa elektrowni wiatrowej przynosi wiele korzyści. Oprócz podstawowej, jaką jest dochód z tytułu sprzedaży energii elektrycznej, warto wymienić:

- budowę wizerunku gminy przyjaznej środowisku naturalnemu,
- nowe miejsca pracy podczas realizacji i eksploatacji elektrowni wiatrowej,
- poprawa warunków zasilania w energię elektryczną.

6.2.1.1. Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej

Wykorzystanie wodnych zasobów energetycznych jest zależne od szeregu uwarunkowań, jednymi z podstawowych są między innymi energetyczność naturalna rzeki (wielkość i równomierność przepływów), wpływ elektrowni wodnej na środowisko przyrodnicze (w tym ingerencja na tereny objęte ochroną) oraz opłacalność przedsięwzięcia.

Rozpatrując warunki dla realizacji takiego przedsięwzięcia - Gminy Lichnowy nie dysponuje warunkami korzystnymi z punktu widzenia rozwoju energetyki wodnej.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

6.2.1.2. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy

Gmina Lichnowy to obszar o dużych zasobach ziem wykorzystywanych rolniczo, gdzie powstają powstające odpady roślinne mogą być wykorzystane jako biomasa do produkcji energii. Potencjał ten można wykorzystać do produkcji paliw takich jak np. pellety¹⁰ lub używać ich przy współpalaniu w gospodarstwach domowych jak i w większych systemach grzewczych.

6.2.1.3. Analiza możliwości wykorzystania energii słonecznej

W Polsce generalnie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Potencjał energii słonecznej na terenie Gminy Lichnowy Według A. Wosia Zarys klimatu Polski (1995) całkowite promieniowanie słoneczne wynosi około 9,75 MJ/m² w ciągu doby. Pozwala to jednak na stosowanie z powodzeniem urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej.

6.2.2. Przyjęte cele i priorytety

Celami średniookresowymi do 2016 r. wynikającymi z polityki ekologicznej państwa są:

- Wspieranie budowy nowych odnawialnych źródeł energii, tak by udział takich energii w zużyciu energii pierwotnej oraz w krajowym zużyciu energii elektrycznej brutto osiągnął w roku 2010 co najmniej 7,5% oraz utrzymanie tego udziału na poziomie nie niższym w latach 2011-2015, przy przewidywanym wzroście konsumpcji energii elektrycznej w Polsce,
- Dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie.

6.2.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Zadania własne na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Zapisy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy umożliwiające budowę np. elektrowni wiatrowych	Urząd Gminy	Rozwój pozyskiwania energii ze źródeł energii	-

Zadania koordynowane na lata 2009-2016

Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna	Cel	Potencjalne źródło finansowania
Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych	Starostwo Powiatowe	Ocena potencjału w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Budżet Starostwa, środki zewnętrzne

¹⁰ Granulat powstały w wyniku sprasowania pod wysokim ciśnieniem trocin, wiórów, łusek słonecznika, słomy, suszu owocowego, łusek z ziaren owsa itp. Ok. 2 kg pellet zastępuje 1 litr oleju opałowego.

7. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

7.1. Narzędzia i instrumenty programowo-planistyczne

- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz plany miejscowe stanowią narzędzia o zupełnie podstawowym znaczeniu; są one sporządzane przez władze gmin i uzgadniane przez starostę; sposób ich opracowania, stopień szczegółowości i zasady współpracy z gminami w trakcie udzielania przez starostę pozwoleń na budowę będą w znacznej części decydowały o możliwości realizacji zapisów Programu;
- Oceny oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowią istotny materiał umożliwiający uzgodnienie planu miejscowego;
- oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych realizowane w ramach procedury zmierzającej do wydania decyzji o warunkach zabudowy, pozwolenia na budowę, koncesji na poszukiwanie i wydobywanie kopalin, pozwolenia wodno – prawnego, o warunkach prowadzenia robót regulacyjnych wód i melioracyjnych, zatwierdzającej projekt scalania i podziału gruntów, o zmianie lasu na użytek rolny.

7.2. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- Pozwolenia i decyzje administracyjne na emisję, zintegrowane, wodno-prawne, na wytwarzanie, zbieranie i transport oraz odzysk odpadów, zobowiązujące do prowadzenia pomiarów,
- Zgłoszenia instalacji nie wymagających pozwoleń dokonywane przez zakłady je eksploatujące;
- Przeglądy ekologiczne dokonywane w sytuacjach powstawania wątpliwości,
- Instrukcje eksploatacji obiektów związanych z gospodarką odpadami;
- Wymagania kwalifikacyjne stawiane eksploatującym obiektom gospodarki odpadami;
- Strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody;
- Strefy ograniczonego użytkowania terenu;

7.3. Narzędzia i instrumenty finansowe

- Opłaty za korzystanie ze środowiska; są one ponoszone za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów; za wycinkę drzew i krzewów na podstawie ustawy o ochronie przyrody, wydobywanie kopalin na podstawie Prawa geologicznego.
- Opłaty podwyższone za korzystanie ze środowiska uiszczają podmioty korzystające z niego bez uzyskania wymaganego pozwolenia;
- Wsparcie finansowe przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w drodze udzielania oprocentowanych pożyczek, dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek, udzielania dotacji, wnoszenia udziałów do spółek, nabywania obligacji, akcji i udziałów przez fundusze ochrony środowiska, oraz wsparcie finansowe przez Ekofundusz dysponujący pieniędzmi z ekokonwersji, fundusze Unii Europejskiej, inne pomniejsze fundusze i fundacje wspomagające ochronę środowiska, budżet państwa, budżet samorządu województwa;

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

- Wsparcie dla programów dostosowania przedsiębiorstw do wymogów związanych z ochroną środowiska poprzez negocjowanie programów dostosowawczych; starostwo deleguje swojego przedstawiciela do komisji negocjacyjnej;
- System materialnych zachęt dla przedsiębiorców podejmujących się wprowadzania prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosięwiatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, m.in. w standardach ISO 14000, EMAS, programach czystszej produkcji.

7.4. Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne

- Odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko uregulowana jest także w *Kodeksie Cywilnym*; pozwala on każdemu, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko zagraża lub została wyrządzona szkoda, żądać jej naprawienia lub zaprzestania działalności; jeżeli naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić jednostka samorządu terytorialnego;
- Odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone środowisku zagrożona jest karą grzywny lub ograniczenia wolności w wypadku wprowadzania do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie, eksploatacji bez pozwolenia instalacji lub lekceważenia przepisów prawa.
- Odpowiedzialność administracyjna sprowadza się do możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska i oddziałujący na niego negatywnie, obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu i przywrócenia właściwego stanu środowiska;
- Administracyjne kary pieniężne są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

7.5. Upowszechnianie informacji o środowisku

Zgodnie z art. 4. Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (*Dz.U. Nr 199 poz.1227*) z dniem 15 listopada 2008 r. *Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.* Zakres informacji i zasady ich udostępniania określa Dział II ww. Ustawy.

Rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych Urzędu o dane dotyczące oceny stanu środowiska w gminie i informacje dotyczące realizacji niniejszego programu. Wstępem będzie umieszczenie Programu na stronie internetowej, po jego przyjęciu Uchwałą Rady Gminy.

Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa. Intensyfikowane będą działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” oraz jej programu wykonawczego.

7.6. Działalność kontrolna gminy

Możliwość skutecznego korzystania z instrumentów administracyjnych wiąże się z podejmowaniem czynności kontrolnych. W przypadku samorządu gminnego konieczna jest dobra współpraca ze starostwem i z Inspekcją Ochrony Środowiska w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zapisów zawartych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska.

ECG Orbital Sp. z o.o.
ISO 9001:2000

**USŁUGI DORADCZE Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA
WYKONYWANIE POMIARÓW HAŁASU W ŚRODOWISKU**

---

8. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

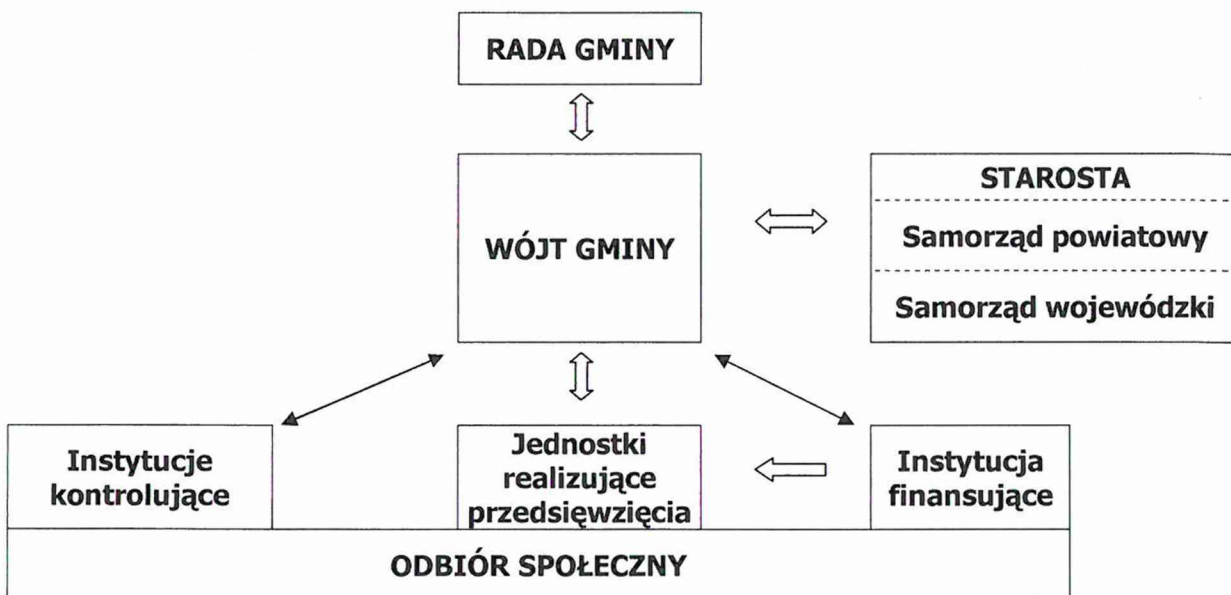
Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

8.1. Uczestnicy realizacji Programu

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem.
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu.
- Społeczność powiatu jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Schemat zarządzania Programem

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Wójcie Gminy, który co 2 lata przekłada Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku). Ponadto Wójt współdziała z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspektor Sanitarny, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska), prowadzą monitoring wód (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej).

Optymalizacja zarządzania procesem wdrażania Programu związana jest z utworzeniem np. komórki wykonawczej Programu - **Zespołu Realizacji Programu**, w którym wiodącą rolę będą pełnili wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy ściśle współpracujący z Wójtem.

Zadaniami tego Zespołu powinny być przede wszystkim:

- koordynacja działań i współdziałania uczestników Programu,
- monitoring realizacji zadań Programu,
- sprawozdawczość przed Radą Programu,
- nadzór nad przepływem informacji niezbędnych w koordynacji działań w Programie.

Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru. Następuje uporządkowanie i ucytelnienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stając się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań wytwarzając mechanizmy samoregulacji.

Odbiorcą Programu są mieszkańcy, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej.

8.2. Monitoring i harmonogram wdrażania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań,
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- Analizy przyczyn tych rozbieżności.

Monitoring programu – najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Rada Gminy będzie oceniała co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Pod koniec 2010 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2009 - 2012. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2011 – 2012 i lata następne. Ten cykl będzie się powtarzał co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu. W przypadku braku osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych.

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2016 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w Ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Ocena postępów we wdrażaniu Programu Ochrony Środowiska, w tym przygotowanie Raportu – co dwa lata

Aktualizacja listy przedsięwzięć – co dwa lata

Aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań – co cztery lata

Możliwe są modyfikacje harmonogramu w zależności od oceny postępów w zakresie osiągnięcia celów i zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Monitoring reakcji społecznych – jest on sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do gminnych pracowników środowiskowych. W sytuacji budowy systemu kanalizacji ma on pierwszorzędne znaczenie. W tym obszarze czeka gminę duży wysiłek edukacyjny. Jednym z narzędzi są okresowe spotkania z mieszkańcami poszczególnych miejscowości.

Drugim są sesje Rady Gminy, na których należy bardzo dokładnie zapoznać się z problemami sygnalizowanymi przez sołtysów. Zalecamy wręcz poświęcenie części sesji na omawianie sytuacji dotyczącej ochrony środowiska w gminie. W sytuacji, gdy praktycznie każde działanie gminy wymaga praktycznie kontrasygnaty ochrony środowiska, istotne jest wyczulenie radnych na te problemy.

Ostatnim jest bezpośredni kontakt z obywatelem. Winno dokonywać się podstawowego wywiadu środowiskowego o problemach sygnalizowanych przez interesanta.

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska (odnoszą się do jakości środowiska i jakości zasobów, powinny umożliwiać ocenę stanu środowiska i zmian postępujących w czasie) i zmiany presji na środowisko (odnoszą się do działalności zmniejszającej ilość zasobów środowiska lub wpływających na jego jakość, wyróżnia się presję:

- bezpośrednią wyrażoną emisją zanieczyszczeń lub konsumpcji zasobów środowiska,
- pośrednią opisującą działalność prowadzącą do wywierania presji bezpośredniej)

a także na wskaźnikach świadomości społecznej (określają stopień, w jakim społeczeństwo zainteresowane jest stanem środowiska, reakcje społeczne mogą prowadzić w efekcie do ograniczenia, opanowania lub uniknięcia negatywnych oddziaływań na środowisko lub powstrzymania degradacji środowiska).

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

W Tabeli nr 10 zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela nr 10. Wskaźniki monitorowania Programu.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko		
1.	Obszar Gminy objęty zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	%
2.	Stopień zwodociągowania gminy	%
3.	Stopień skanalizowania gminy	%
4.	Długości sieci kanalizacyjnej	km
5.	Długości sieci wodociągowej	km
6.	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.
7.	Pobór wody podziemnej ogółem	m ³
8.	Jakość wody pitnej	klasa/opis
9.	Ilość odprowadzanych ścieków do oczyszczalni ścieków	m ³
10.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	PLN
11.	Liczba obiektów z wykonaną termomodernizacją	szt.
12.	Liczba gospodarstw ekologicznych	szt.
13.	Liczba gospodarstw agroturystycznych	szt.
14.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha
15.	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	ha
16.	Liczba sytuacji kryzysowych, awarii	szt./opis
17.	Ilość wybudowanych elektrowni biogazowych i wiatrowych oraz ich moc	szt, MW
18.	Ilość dzikich wysypisk	szt.
19.	Liczba punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego	szt.
Wskaźniki świadomości społecznej		
1.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	Liczba/opis
2.	Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych	Liczba/opis
3.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	Liczba/opis
4.	Liczba ludności mającej dostęp do internetu	Liczba/opis

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

8.3. Główne działania w ramach zarządzania Programem

W Tabeli nr 11 przedstawiono najważniejsze działania w ramach następujących zagadnień:

- wdrażanie "Programu ochrony środowiska" (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategii ich i listy przedsięwzięć, współpraca z różnymi jednostkami),
- edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem,
- monitoring stanu środowiska.

Tabela nr 11. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2009 – 2016	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie "Programu ochrony środowiska ..."	<ul style="list-style-type: none"> - Koordynacja wdrażania "Programu. - Współpraca z różnymi jednostkami. - Ocena wdrożenia przedsięwzięć. - Ocena realizacji i weryfikacja celów ekologicznych ni kierunków działań. - Raporty o wykonaniu Programu. 	Zarząd Powiatu, Urząd Gminy, Inne jednostki wdrażające Program
2.	Realizowanie zadań z "Programu ochrony środowiska ..."	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się tym zagadnieniem. - Realizacja ustawy o Udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie. - Większe wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programów. - Stosowanie systemu "krótkich informacji" środowisku (wydawanie ulotek i broszur informacyjnych) - Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństwem 	Zarząd Powiatu, Urząd Gminy, Zarząd województwa, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Zarząd Powiatu, Wojewoda, Fundusze celowe
	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z ustawowymi wymaganiami. Informacje o stanie środowiska w gminie.	WIOŚ, WSSE, Urząd Gminy

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

8.4. Harmonogram wdrażania programu

Lp.	Zadania	Rok zadania								
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
1.	Cele do roku 2012 i kierunki działań do 2016 r.	▶								
2.	Monitoring stanu środowiska	▶								
3.	Monitoring polityki środowiskowej									
3.1.	Ocena postępów we wdrażaniu Programu Ochrony Środowiska, w tym przygotowanie Raportu		▶		▶		▶		▶	
3.2.	Aktualizacja listy przedsięwzięć		▶		▶		▶		▶	
3.3.	Aktualizacja polityki ochrony środowiska				▶					▶

9. Źródła finansowania

Realizacja zadań „Programu Ochrony Środowiska” wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet gminy.

Fundusze celowe

Środki zgromadzone w funduszach są przeznaczane na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej i służą realizacji zasad zrównoważonego rozwoju. Gmina Lichnowy ma możliwość ubiegania się o pomoc w finansowaniu zadań w zakresie ochrony środowiska z poniżej wymienionych źródeł:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku - udziela pomocy finansowej na realizację zadań z ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnych z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa. Wojewódzki Fundusz zwykle współfinansuje zadania inwestycyjne realizowane na obszarze województwa. Głównym beneficjentem pomocy są jednostki samorządu terytorialnego, ale równie dobrze o dofinansowanie ze środków.

83

Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Funduszu mogą wystąpić i inne podmioty, w tym: spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje, jednostki administracji publicznej, podmioty gospodarcze czy osoby fizyczne.

- WFOŚ w Gdańsku udzielając pożyczek stosuje preferencyjne oprocentowanie ustalone odniesieniu do stopy redyskontowej weksli ogłaszanej przez Narodowy Bank Polski.
- Wysokość oprocentowania pożyczki wynosi $0,5 \div 1,0$ stopy redyskontowej weksli w stosunku rocznym ale nie mniej niż 3% w stosunku rocznym.
- Karencja w rozpoczęciu spłaty pożyczki nie może być dłuższa niż 6 miesięcy od daty przekazania zadania do eksploatacji.
- Okres kredytowania stosowany przy udzielaniu pożyczek wynosi do 6 lat.
- W przypadku pożyczek wyższych niż 5 mln zł Zarząd WFOŚ w Gdańsku może przedłużyć okres kredytowania, lecz nie dłużej niż o 4 lata.
- WFOŚ w Gdańsku może udzielać pożyczek krótkoterminowych dla beneficjentów środków funduszy Unii Europejskiej realizujących zadania wymienione w § 1 pkt 1 niniejszych Zasad - do wysokości 80% kosztów kwalifikowanych, na okres do dnia otrzymania pomocy finansowej ze środków unijnych.
- Wysokość oprocentowania pożyczki krótkoterminowej wynosi $0,5 \div 1,0$ stopy redyskontowej weksli w stosunku rocznym, ale nie mniej niż 4% w stosunku rocznym.
- Utrata pomocy finansowej lub opóźnienie w jej otrzymaniu, bez względu na ich przyczyny, nie zwalnia pożyczkobiorcy z terminowego zwrotu pożyczki.

Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚ W Gdańsku

Na podstawie art. 414 ust.1 pkt 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku ustaliła kryteria, które są stosowane przy ocenie i wyborze wniosków o udzielenie pomocy finansowej ze środków WFOŚ w Gdańsku, z uwzględnieniem:

- Celów i zadań wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa, Planu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego oraz Strategii działania WFOŚ w Gdańsku;
- Zasięgu oddziaływania;
- Wpływu na stan środowiska w województwie;
- Efektywnego wykorzystania pomocy.

Lista zadań priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2009

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku będzie wspierał przedsięwzięcia i programy służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej na terenie województwa pomorskiego kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Projekty inwestycyjne i działania realizowane z udziałem środków Unii Europejskiej w obszarze „Środowisko”, w szczególności realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego (RPO WP), będą dofinansowane w pierwszej kolejności.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją finansującą przedsięwzięcia ochrony środowiska w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

**Aktualizacja Planu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy
na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016**

Bank Ochrony Środowiska S.A. BOŚ, istniejący od 1991 roku, jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska i współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. WFOŚiGW, WFOŚiGW oraz innymi funduszami pomocowymi. Bank współfinansuje szerokie spektrum zadań z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi.

EkoFundusz - jego zadaniem jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej. EkoFundusz wyklucza możliwości dofinansowania przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie jedynie lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest ponadto ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych działa na podstawie Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (*Dz.U. Nr 121, poz.1266 z późn. zm.*). Fundusz ten przeznaczają środki finansowe na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych oraz na wypłatę odszkodowań przewidzianych ustawą.

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska dostępne w latach 2007-2013. W ramach funduszy strukturalnych dostępnymi w Polsce programami operacyjnymi są:

- regionalne programy operacyjne (dla każdego województwa - 16),
- PO Infrastruktura i środowisko,
- PO Kapitał ludzki,
- PO Innowacyjna gospodarka,
- Programy europejskiej współpracy terytorialnej,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
- PO Pomoc techniczna.

Celem strategicznym przyjętego przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 27 listopada 2008 roku Uszczegółowionego Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 RPO jest *poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.*

10. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy. Zasadniczym zadaniem, jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest określenie celów, priorytetów konsekwencją, których będą stojące przed samorządem gminnym w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację *Polityki Ekologicznej Państwa*.

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez Ustawę Prawo ochrony środowiska (*Tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.*).

Podstawę opracowania niniejszego dokumentu stanowi szereg dokumentów udostępnionych przez gminę oraz informacji, pochodzących m.in. z:

- Centralnego Wodociągu Żuławskiego Sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim.
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Gminny Program Ochrony Środowiska powstawał przy współpracy z Urzędem Gminy Lichnowy. Konieczne było bowiem uwzględnienie zadań planowanych przez gminę, która będzie realizowała jako własne.

Program składa się z kilku części charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, z analizą stanu istniejącego gminy Lichnowy odnośnie ochrony przyrody, gospodarki leśnej, ochrony gleb, zasobów kopalin, wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, wykorzystanie energii odnawialnej, oddziaływanie pól elektromagnetycznych, oddziaływanie hałasu.

W programie zawarte są również problemy wynikające z prowadzonej działalności człowieka oraz zagrożenia środowiska przyrodniczego, jak również przewidywane kierunki zmian, jakie nastąpią z uwzględnieniem rozwoju zrównoważonego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki, Strategia wojewódzka) i lokalnym zwłaszcza z Programu powiatowego oraz z dokumentów, koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Przy opracowywaniu programu, duży nacisk położono na poprawę stanu świadomości ekologicznej oraz edukację ekologiczną mieszkańców gminy.